

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER ANABİLİM DALI
EĞİTİM PSİKOLOJİSİ PROGRAMI

TÜRKİYE'DE ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERDE KÜLTÜRLEŞME
STRATEJİLERİ İLE KİMLİK STATÜLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBRU BOYNUĞRI

Ankara, Temmuz, 2018

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMDE PSİKOLOJİK HİZMETLER ANABİLİM DALI
EĞİTİM PSİKOLOJİSİ PROGRAMI

TÜRKİYE'DE ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERDE KÜLTÜRLEŞME
STRATEJİLERİ İLE KİMLİK STATÜLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBRU BOYNUEĞRİ

Danışman: Doç. Dr. Tülin ŞENER KILINÇ

Ankara, Temmuz, 2018

ÖZET

TÜRKİYE’DE ULUSLARARASI ÖĞRENCİLERDE KÜLTÜRLEŞME STRATEJİLERİ İLE KİMLİK STATÜLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Boynueğri, Ebru

Yüksek Lisans, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç

Temmuz 2018, xi + 66 sayfa

Bu çalışmada Türkiye’de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin kültürleşme stratejilerini, kimlik statülerini ve bu iki durum arasındaki ilişkiyi irdelemek amaçlanmıştır. Çalışma, ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. Çalışmada, Afrika ile Asya kökenli 156 uluslararası öğrenciden oluşan örnekleme Kültürleşme Ölçeği ve Ego Kimlik Süreci Ölçeği uygulanmıştır. Ayrıca, Kişisel Bilgi Formu ile katılımcıların demografik özelliklerine ulaşılmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Analizler sonucunda katılımcılar arasında en yaygın kültürleşme stratejisinin erime (asimilasyon), kimlik statüsününse başarılı kimlik olduğu görülmüştür. Buna ek olarak bulgular, kültürleşme stratejileri ile kimlik statüleri arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Cinsiyetler arası farklılıklar irdelendiğinde ise kadınların ve erkeklerin kültürleşme stratejileri arasında anlamlı fark bulunmasına karşın kimlik statülerinde anlamlı bir fark çıkmamıştır.

Anahtar kelimeler: uluslararası öğrenciler; kimlik; etnik kimlik; kültürleşme; göç

SUMMARY

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACCULTURATION STRATEGIES AND IDENTITY STATUSES IN INTERNATIONAL STUDENTS IN TURKEY

Boynueğri, Ebru

Master of Science, Department of Psychological Services in Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Tlin Şener Kılınç

July 2018, xi + 66 pages

This study aimed at discovering acculturation strategies and identity statuses of international students in Turkey, as well as revealing the relationship between these two states. The study is a relational screening model. In the study, Acculturation Questionnaire and Ego-Identity Process Questionnaire were administered to 156 international students coming from African and Asian backgrounds. In addition to this, demographic details of the participants were obtained by Personal Information Form. Collected data was analyzed by using SPSS. The analyses revealed that the most common acculturation strategy in the group was assimilation and identity status was achieved identity. Moreover, the findings indicated a relationship between acculturation strategies and identity statuses. When gender differences were investigated, the findings showed that there was a significant difference between acculturation strategies of male and female participants; nevertheless identity statuses did not show significant difference between genders.

Key words: international students; identity; ethnic identity; acculturation; immigration

Bak, peş peşe güzel şeyler oluyor ANNEM, ama ben sevinemiyorum...

Biz birlikte ne güzel sevinirdik...

TEŞEKKÜRLER

Bu çalışma büyük bir tutkunun, dört yıllık emeğin ve bütün talihsizliklere galip gelen iyi niyetin bir ürünüdür. İyilikleri ve destekleriyle yolumu açan herkese teşekkür etmek benim için yalnızca borç değil, aynı zamanda mutluluktur.

Öncelikle tez danışmanım Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç'a yalnızca tez sürecimde değil, ihtiyaç duyduğum tüm zamanlarda esirgemediği özverisi, sabrı ve rehberliği için sonsuz teşekkür ediyorum. Bu çalışma onun sayesinde var oldu ve süreçte onun akademik ve araştırma becerilerinden öğrendiğim kadar tarzından, duruşundan ve kalbinden de öğrendim. Tülin Hocam, siz benim için ilham veren bir hoca ve danışman olmanın yanı sıra harika bir insansınız. Bana kattıklarınız için size binlerce kez teşekkür ederim.

Çok değerli hocam Prof. Dr. Figen Çok'a teşekkür etmekte zorlanacağım, çünkü teşekkür için onlarca nedenim var. Hocama öncelikle jürimde olduğu ve bu çalışmaya yaptığı çok değerli katkılardan dolayı teşekkür ediyorum. Teşekkürümün en büyüğüse bana güveni, desteği ve en umutsuz zamanlarımda bile vazgeçmeme izin vermediği için. Figen Hocam, siz benim en büyük şanslarımdan birisiniz, hayatıma hep güzellikler getirdiniz ve bana her yönünüzle rol modelsiniz. Size özellikle siz olduğunuz için sonsuz teşekkür ediyorum.

Tez savunma jürisindeki çok özel bir diğer isim, çok değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Eylem Gökçe Türk'e sevgi ve saygımı ifade etme fırsatı bulduğum çok mutluyum. Eylem hocam, hem bu çalışmaya ve akademik gelişimime katkılarınız için, hem de disiplininiz ve kararlı duruşunuzla öğrettikleriniz için size yürekten teşekkür ediyorum.

Uluslararası öğrencilerden veri toplamak oldukça zordur. Bu zorlu yolda önümü açan yine Figen Çok hocam oldu. Bunun için kendisine bir kez daha teşekkür ediyorum. Ayrıca Doç. Dr. Nezir Temur'a, Öğr. Gör. Mehmet Yıldırım'a ve Öğr. Gör. Erdal Özcan'a da veri toplama sürecimdeki çok değerli yardımlarından dolayı en derin teşekkürlerimi sunuyorum.

Dünyanın en nazik, en hassas insanı canım arkadaşım Dr. Pelin İrgin'e veri toplamamdaki yardımları için olduğu kadar güzel kalbi için de en samimi teşekkürlerimi yolluyorum.

Ve canım ailem... ANNEM, ablam, babam... Her şey sizin sayenizde. Şükranlarımı ifade edebilmem olanaksız. Minnettarım...

İÇİNDEKİLER

ONAY	ii
TEZ BİLDİRİMİ	iii
ÖZET	iv
SUMMARY	v
TEŞEKKÜRLER.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem/Problem Durumu.....	1
1.1.1. Göç, Kimlik ve Kültürleşme İlişkisine Genel Bir Bakış	1
1.1.2. Göç ve Kimlik Arayışı.....	2
1.1.3. Kimlik Gelişimi ile İlgili Kuramlar	3
1.1.4. Etnik Kimlik	7
1.1.5. Kültürleşme	9
1.1.5.1. Uluslararası Öğrenciler ve Kültürleşme	11
1.1.5.2. Kültürleşme Stratejileri.....	13
1.1.6. Bireyci ve Toplulukçu Kültürler.....	16
1.1.6.1. Bireycilik/Toplulukçuluk ve Kültürleşme	17
1.1.6.2. Bireycilik/Toplulukçuluk ve Kimlik	18
1.1.7. Alanyazındaki Çalışmalar.....	21
1.1.7.1. Kültürleşme Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	21
1.1.7.2. Kimlik Gelişimi Üzerine Türkiye’de Yapılan Çalışmalar.....	25
1.1.7.3. Kültürleşme ve Kimlik İlişkisi Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	26
1.2. Amaç.....	28
1.3. Önem	28
1.4. Sayıtlılar	29
1.5. Sınırlılıklar.....	29
1.6. Tanımlar	30

İKİNCİ BÖLÜM	31
2. YÖNTEM	31
2.1. Araştırma Modeli.....	31
2.2. Çalışma Grubu.....	31
2.3. Veri Toplama Araçları.....	32
2.3.1. Kültürleşme Ölçeği.....	32
2.3.2. Ego Kimlik Süreci Ölçeği	33
2.3.3.Kişisel Bilgi Formu	34
2.4. Verilerin Toplanması.....	34
2.5. Verilerin Analizi	34
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	37
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	37
3.1. Katılımcıların Kültürleşme Stratejilerine Ait Bulgular	37
3.2. Katılımcıların Kimlik Statüsüne Ait Bulgular.....	40
3.3. Kültürleşme Stratejisi ve Kimlik Statüsü Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular.....	42
3.4. Kültürleşme Stratejisi ve Kimlik Statüsünün Cinsiyete Göre Değişimi ile İlgili Bulgular	47
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	50
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	50
4.1. Sonuç	50
4.2. Öneriler.....	52
KAYNAKLAR.....	53
EKLER	62
Ek A. Kültürleşme Ölçeği Örnek Maddeleri	62
Ek B. Ego Kimlik Süreci Ölçeği Örnek Maddeleri	63
Ek C. Gönüllü Katılım Formu	64
ÖZGEÇMİŞ VE ESERLER LİSTESİ	65

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1. Katılımcıların Kültürleşme Stratejilerine Ait Betimsel İstatistikler.....	37
Çizelge 2. Kültürleşme Stratejisine Ait Kümeleme Analizi Sonuçları	38
Çizelge 3. Katılımcıların Kimlik Statüsüne Ait Betimsel İstatistikler	40
Çizelge 4. Katılımcıların Kimlik Statüsüne Göre Dağılımı	41
Çizelge 5. Kültürleşme Stratejileri ve Kimlik Statüleri Arasındaki Korelasyonlar	42
Çizelge 6. Kimlik Statülerine İlişkin Çoklu Regresyon Sonuçları*	43
Çizelge 7. Katılımcıların Kültürleşme Stratejisi ve Kimlik Statüsüne Göre Dağılımı...	45
Çizelge 8. Kültürleşme Stratejilerinin Cinsiyete Göre t-test Sonuçları.....	48
Çizelge 9. Bağlanma ve Keşif Puanlarının Cinsiyete Göre t-test Sonuçları	49

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2. Marcia'nın (1980) Önerdiği Kimlik Statüleri	4
Şekil 3. Marcia'nın ve Luyckx ve Arkadaşlarının Önerdiği Kimlik Boyutları	6
Şekil 4. Kişinin Etnik Gurubu ve Alıcı Grupla Özdeşleşme Derecesine Bağlı Olan Dört Yönelim İçin Kullanılan Terimler	8
Şekil 6. Kültürleşme Stratejileri	14
Şekil 7. Etno-kültürel Gruplardaki ve Alıcı Toplumdaki Kültürleşme Stratejileri	15
Şekil 8. Çin Kültüründe İnsanın Görüşü.....	20
Şekil 9. Batı Kültüründe İnsanın Görüşü	20

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

1.1. Problem

Uluslararası öğrenciler önemi küresel boyutta artan bir konudur. Sayılarının günden güne artmasıyla birlikte uluslararası öğrenciler hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ilgi çekmekte ve çalışmalara konu olmaktadır. Bu özel grubun üyelerinin psikolojik iyi oluşunun yüksek olması yalnızca kendileri için değil, göç ettikleri alıcı kültürler için de önemlidir. Bu çalışmada uluslararası öğrenciler, psikolojik iyi oluş için önemli göstergeler olan kimlik ve kültürleşme bağlamlarında ele alınmıştır.

1.1.1. Göç, Kimlik ve Kültürleşme İlişkisine Genel Bir Bakış

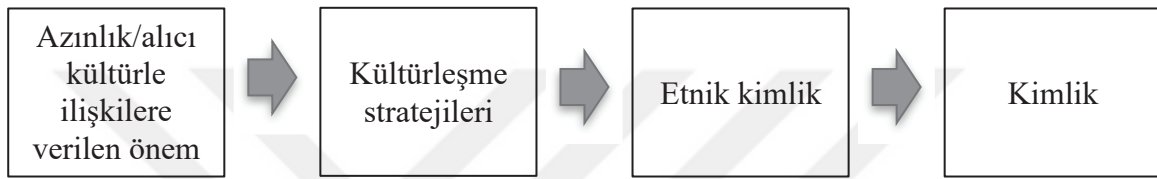
Göç, bireylerin kimliklerini etkileyen ve kültürleşmenin ortaya çıkmasına neden olan zorlu bir süreçtir. Göçle birlikte farklı değerlere, görüşlere ve inançlara sahip bir grupla birlikte yaşamaya başlayan birey, bu yeni grupta özel bir yer edinmek isteyebileceği gibi (Schwartz, Montgomery ve Briones, 2006) göç ettiği coğrafyanın normlarına uymak da isteyebilir (Gümüş, 1997). Bu durum kimlikte değişimlere ve sorunlara neden olabilir (Schwartz ve ark., 2006). Kimlikle ilgili yaşanabilecek zorluklardan biri, kişilerin hem ailelerinin isteklerine, hem de göç ettikleri alıcı kültürün beklentilerine uygun bir kimlik gelişiminde olmalarıdır (Gümüş, 1997). Hangi kültüre ne düzeyde bağlı kalınacağı, kimlikte kaymalara neden olabilir (Norton, 2013). Bu kaymaların yönü kişinin sosyal kimliğine verdiği öneme bağlıdır.

Kimliğin alt türlerinden biri olan sosyal kimlik (Ryder, Alden ve Paulhus, 2000; Tajfel, 1978), bireyin bir gruba üyeliği üzerine kuruludur ve bir sosyal gruba hem değerler bakımından, hem de duygusal olarak bağlı olmaktan kaynaklanır (Tajfel, 1978). Sosyal kimlik ve kişisel kimlik kişilerin psikolojik fonksiyonları üzerinde etkilidir, ancak önemleri kişinin geldiği kültüre göre değişir (Chen, Chen ve Meindl, 1998). Kişi, bir kültürden diğerine göç ettiğinde özkimliği yeni kültürde edindiği

bilgilere ve yaşantılarına göre yeniden şekillenecektir. Kimlikteki bu yeniden düzenlemeler kültürleşmenin tanımlarından biridir (Ryder, Alden ve Paulhus, 2000). Dolayısıyla, göç, kültürleşme ve kimlik ilişkisi bu tanımda açıkça görülmektedir.

Diğer taraftan kimliğin alt türlerinden olan etnik kimlik kültürleşme süreçlerinden etkilenmektedir. Bireylerin etnik gruplarına ya da alıcı kültüre dahil olmak yönündeki seçimleri ve bu gruplarla ilişkilerine verdikleri önem, etnik kimliğin baskın olarak çıkıp çıkmayacağına belirleyici olabilmektedir (Yip ve Fuligni, 2002).

Gruplar arası/grup içi ilişkilere (etnik grup ya da alıcı grup) verilen önem, kültürleşme, etnik kimlik ve kimlik arasındaki ilişki şu şekilde özetlenebilir:

Şekil 1. Azınlık Grubu Üyelerinde İlişki Önemi-Kimlik İlişkisi

1.1.2. Göç ve Kimlik Arayışı

Göç eden kişi, kendi etnik kültürü ile alıcı kültürün benzerliğinden ve alıcı toplumun tutum ve olanaklarından etkilenerek, kendini ve kimliğini yeniden tanımlamaya başlar. Bu durum kimlik sorunları yaşanmasına neden olur. Göç eden birey, kimlik gelişimi sürecinin temeli olan “ben kimim” sorusunu kendisine sormaya başlar ve böylelikle kimlik arayışına girer (Gümüş, 1997).

Kimlik arayışı kavramı, temelini Erikson’ın (1959) Psikososyal Gelişim Dönemleri Kuramından almaktadır. Erikson (1959), kimlik gelişiminin vurgulu bir şekilde yer aldığı ergenliği üç dönemde incelemektedir. Bu dönemler erken ergenlik, orta ergenlik ve geç ergenliktir. 18 yaş civarına denk gelen geç ergenlik dönemindeki birey “kimlik duygusu/rol karmaşası” yaşamaktadır ve kendine “Ben kimim?” sorusunu sormaktadır (Erikson, 1968). Ergenlik döneminde birey bir taraftan psikolojik, fizyolojik, biyolojik ve bilişsel değişimlere ayak uydurma mücadelesi içindeyken, diğer taraftan sosyal ve ailevi ilişkiler, cinsiyet/cinsellik, meslek, din ve politik görüş gibi konularda kendini tanımaya ve ifade etmeye çalışmaktadır (Erikson, 1959, 1968). Bütün bu anlama ve ifade etme çabalarının yarattığı karmaşa duygusu içinde ergen, kim olduğunu bulmak amacındadır (Erikson, 1968).

“Ben kimim” sorusuna yanıt bulmak, kendini anlayıp çevresinde olup biteni anlamlandırabilmek, ergenin sağlıklı kimlik gelişiminde önemli etkilere sahiptir. Ergenin bu soruya vereceği yanıt yalnız kendinde değil, çevresinden aldığı onayda da saklıdır (Morsünbül ve Çok, 2016). Anababasından devraldığı değer ve yargılama sistemini sorgulamaya başlayan ergen, kendi değer ve inanç sistemini oturtmaya çalışmaktadır.

Erikson (1959) kimlik gelişimini ergenlik dönemi içinde bir süreç olarak tanımlasa da, bugünün dünyasında hem ergenlik hem de beliren yetişkinlik, bireylerin toplumdaki yerlerini sorguladığı ve tanımlamaya çalıştığı, bununla birlikte kimliklerini şekillendirmek için çabaladığı dönemlerdir (Arnett, 2007). Beliren yetişkinlik, günümüzün değişen yaşam koşullarının ergenlik ile yetişkinlik arasına getirdiği bir dönemdir. Bu dönemde kişi tam ergen ya da tam yetişkin değildir (Arnett, 2000). Beliren yetişkinlikte, birey bağımsızlığını tam olarak kazanmamıştır ve yetişkinliğin sorumluluklarını tam olarak üstlenmemiştir. Gelecekle ilgili belirsizlikler devam etmektedir, çünkü kişi sahip olduğu seçenekler arasında kesin bir karar vermemiştir ve arayışlarına devam etmektedir. Bu arayışları, beliren yetişkinlik döneminin temel özelliklerinden biri olan kimlik arayışını da beraberinde getirmektedir (Arnett, 2000, 2007).

1.1.3. Kimlik Gelişimi ile İlgili Kuramlar

Erikson’ın aynılık ve süreklilik özellikleriyle tanımladığı kimlik kavramını Marcia (1980) dinamik bir yapı olarak tanımlamaktadır. Marcia (1980) kimlik gelişimi sürecinde kişinin güçlü ve zayıf yönlerini fark ettiğini ve kimliğin Erikson’ın iddia ettiği iki kutuplu yapıdan çok daha fazlası olduğunu öne sürmektedir. Ayrıca, başarılı olarak nitelendirilen kimlikte patolojik yönler olabileceği gibi, başarılı olarak adlandırılmayan tarafta da sağlık bir gelişim olabileceğine dikkat çekmektedir.

Marcia’ya (1980) göre kimlik gelişimi sürecinde dört kimlik statüsü vardır. Bunlar başarılı kimlik, dağınık kimlik, ipotekli kimlik ve askıya alınmış kimliktir. Bu kimlik statüleri keşif ve bağlanma kavramlarıyla açıklanmaktadır. *Keşif*, kişinin sahip olduğu seçenekler arasında henüz karar vermediği bir dönemdir. Kişi seçenekleri değerlendirmek istemektedir ve henüz özgürlüğünden vazgeçmemiştir. *Bağlanma* ise bu seçeneklerden birine karar verilmesi anlamına gelir. Eğer kişi önce kimlik bunalımını yaşamış, sonrasında bağlanmada bulunmuşsa sorularının yanıtlarına ulaşmıştır, dengeli

ve tutarlı bir kimlik duygusu kazanmıştır ve “*başarılı kimlik*”tedir (Steinberg, 2013, akt. Parmaksız 2013; Marcia, 1980). Aksi durumdaysa kişi üç tür kimlik statüsüyle karşı karşıyadır. Bunlardan *dağınık kimlik* “tutarsız, ayırık ve tamamlanmamış benlik duygusu” şeklinde ifade edilir (Steinberg, 2013, akt. Parmaksız, 2013:317). Bu kimlik statüsündeki ergen kimlik bunalımını yaşamamıştır, herhangi bir tercih ya da bağlanma da söz konusu değildir. Eğer ergen kimlik bunalımı yaşamamasına, yani seçenekleri araştırmamasına karşın bağlanmada bulunuyorsa, bu kişide *ipotekli kimlik* ortaya çıkmaktadır. Bu durum genelde otoriter aile yapısından kaynaklanmaktadır. *Askıya alınmış kimlikteyse* ergen seçenekleri araştırır, kimlik bunalımı yaşar ancak seçeneklerden birine karar veremez ve bağlanma gerçekleştiremez. Marcia’nın (1980) önerdiği bağlanma-keşif boyutlarıyla ortaya çıkan kimlik statüleri Şekil 2’deki gibidir:

		Bağlanma	
		Düşük	Yüksek
Keşif	Düşük	Dağınık Kimlik	İpotekli Kimlik
	Yüksek	Askıya Alınmış Kimlik	Başarılı Kimlik

Şekil 2. Marcia’nın (1980) Önerdiği Kimlik Statüleri

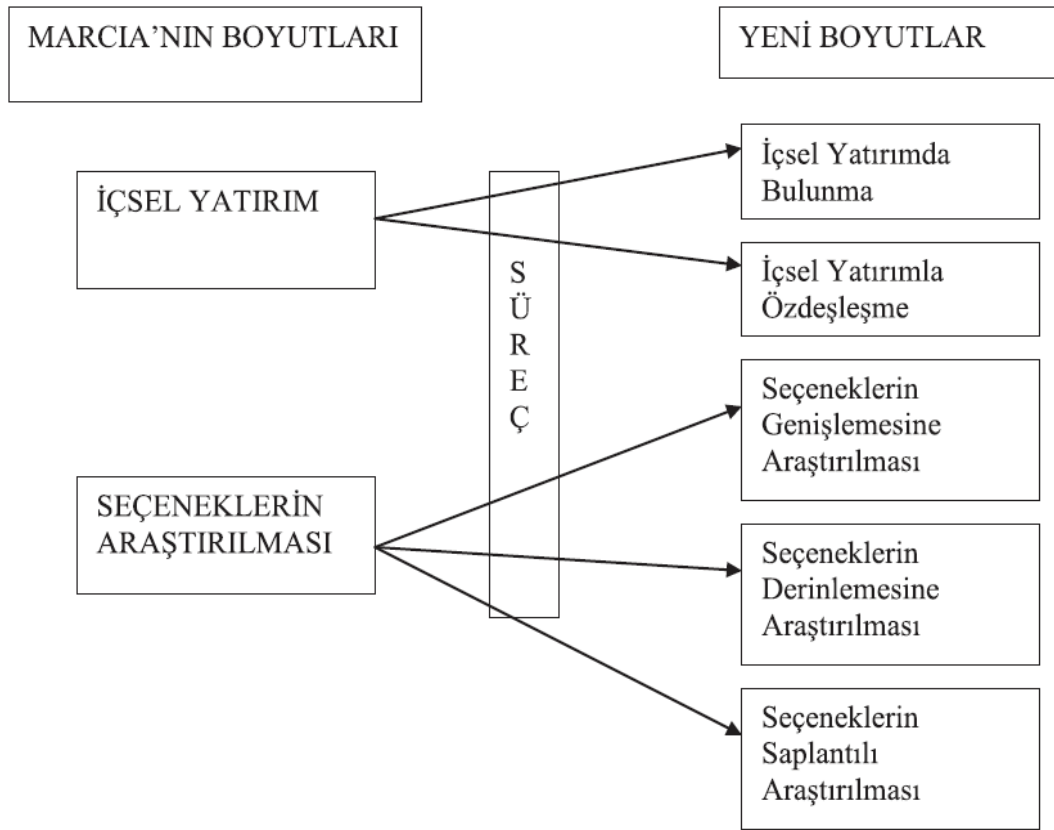
Marcia (1980) ayrıca dönemin psiko-dinamikleri göz önüne alındığında kimlik statülerinde cinsiyetten kaynaklı farklılıklar olabileceğini öne sürmektedir. Kadınların kariyer-evlilik çatışması yaşamamasından ve evlilik öncesi cinsel ilişkiye yönelik tutumlarından dolayı bunalım dönemini erkeklerden daha uzun yaşadığını savunmaktadır. Ayrıca, kadınlardaki süpergonun erkeklerdekinden daha yüksek olmasından ve kadının ailedeki yakınlığı kişiler arası ilişkilerinde de yaratmaya çalışmasından doğan farklılıklara vurgu yapmaktadır. Cinsiyetler arası bu farklılıklar, kimlik statülerinin kadın ve erkekler arasında farklılık göstermesine neden olabilmektedir.

Berzonsky’nin (1992) Marcia’ya alternatif olarak geliştirdiği modelde ergenlerin kimlik statülerini saptamak üzerinde değil, kimlik gelişimi sürecinde karşılaştıkları olumsuzluklarla baş etme biçimleri üzerinde durulmaktadır. Süreçteki sorunları çözmek için bireyler bilgi yönelimli, kural yönelimli ya da karmaşa yönelimli stiller benimseyebilir. Bilgi yönelimli bireyler benlik sürecinde aktif ve kuşkucu bir arayış içerisinde, bu arayışta bilgileri aktif olarak değerlendirir ve kullanır. Bu kişilerin sorun çözme, kendini ifade etme, ileriye düşünerek karar alma, uyum gibi becerileri

daha yüksektir. Kural yönelimli bireyler kimlik sürecinde kendileri için önemli kişilerin düşüncelerine önem verir, onların beklentilerini karşılamaya çalışır. Bu gruptakilerin uyum becerileri yüksektir, ancak belirsizliğe karşı toleranslı değildirler ve kapalı görüşlülerdir. Karmaşa yönelimli bireylerse sorun çözme ya da karar verme gibi kaygılar taşımayarak bu gibi durumlarda kaçınma davranışı sergiler. Demir ve Derelioğlu'na (2010) göre ergenlerin söz konusu kimlik stilleri ve statüleri arasındaki tercihleri farklı durumlara göre değişebilir. Ayrıca bunları farklı kombinasyonlarda da kullanabilirler.

Kimlik ile ilişkili olarak geliştirilen bir diğer kuram Meeus'un (1996) çalışmasıdır. Meeus, genel anlamda kimlik kuramlarının kimlik gelişim sürecine değil de kimlik sınıflamasına dayanmasını eleştirir. Meeus (1996) çalışmasında Marcia'nın kuramındaki kimlik statülerini psikolojik iyi oluş hali bakımından değerlendirmiştir ve psikolojik iyi oluş halinin yüksek bağlanma içeren başarılı kimlik ile ipotekli kimlikte yüksek, dağınık kimlikte görece düşük ve askıya alınmış kimlikte en düşük olduğunu bulmuştur. Bu bulgular, askıya alınmış kimliği yüksek düzey olarak ele alan çalışmalarla ters düşmektedir ve askıya alınmış kimlik statüsünün de kimlik krizi içerdiğini göstermektedir.

Luyckx ve arkadaşları (2008) Marcia'nın dört boyutlu modelini geliştirerek kimliğe beş boyut kazandırmıştır. Bağlanmanın özdeşleşmeyi ve kişinin potansiyeline uygun durumları garanti etmediğini savunurlar ve Marcia'yı seçeneklerin tekrar tekrar araştırılmasını göz ardı ettiği için eleştirirler. Modelde içsel yatırım "içsel yatırımda bulunma" ve "içsel yatırım ile özdeşleşme"; seçeneklerin araştırılması ise "seçeneklerin genişlemesine araştırılması", "seçeneklerin derinlemesine araştırılması" ve "seçeneklerin saplantılı araştırılması" boyutlarıyla genişletilmiştir. Seçeneklerin genişlemesine ve derinlemesine araştırılması bağlanma için elverişli bir zemin hazırlarken, saplantılı araştırma bağlanmayı zorlaştırır. Saplantılı araştırma yapanlar güdülenme krizi ve kimlik boşluğu yaşıyor olabilirler. Bunun sonucunda bağlanma gerçekleşmez ve saplantılı askıya alınmış kimlik oluşur. Bu durumda biraz geri çekilebilmek ergenin psikolojik sağlığına olumlu katkıda bulunabilir. Ancak bu geri çekilme çok fazla olursa sonuç istikrarsızlık ve stres olabilir. Marcia'nın ve Luyckx ve arkadaşlarının kimlik boyutları Şekil 3'te görülebilir (Morsünbül ve Çok, 2013).

Şekil 3. Marcia'nın ve Luyckx ve Arkadaşlarının Önerdiği Kimlik Boyutları. Kaynak: Luyckx ve ark., 2008a, akt. Morsünbül ve Çok, 2013, 236

Luyckx ve arkadaşları (2005, 2006a, 2008) gibi Crocetti, Rubini ve Meeus (2008) da keşif sürecinin her zaman olumlu sonuçlara işaret etmediğini savunmaktadır. Crocetti, Rubini ve Meeus (2008) süreçlere odaklanan çalışmalarında üç yapısal boyut önermiş ve bunları test etmiştir. Bunlar bağlanma, derinlemesine keşif ve bağlanmanın yeniden gözden geçirilmesidir. Araştırmanın sonucunda bu üç boyutlu modelin işlediği görülmüştür. Buna ek olarak model kızlar ve erkeklerde, erken ve orta ergenlikte, alıcı ve azınlık kültürde eşit derecede uygulanabilir çıkmıştır.

Meeus, Schoot, Keijsers ve Branje'nin (2012) çalışmasında yine Marcia'nın kuramına gönderme yapılmaktadır. Marcia'nın kuramında kimlik gelişiminde yalnızca geçmiş deneyimlerden söz edilirken, Meeus ve arkadaşlarının çalışmasında hem kimliğin zaman içindeki gelişimine, hem de bu gelişimin ürünü de kapsadığına vurgu yapılmaktadır. Çalışmanın sonucunda Marcia'nın kimlik statülerini onaylanmış, ancak askıya alınmış kimlik için "klasik askıya alınmış kimlik" ve "arayış içindeki askıya alınmış kimlik" olarak iki alt başlık açılmıştır. Böylelikle bağlanma, derinlemesine

araştırma ve bağlanmanın yeniden gözden geçirilmesi boyutlarında ele alınan kimlik statüleri için olasılıklar beşe çıkmıştır.

Cote (2002) kimlik statülerini yalnızca psikolojik etkenleri göz önüne alıp sosyolojik etkenleri ihmal etmesi yüzünden eleştirir ve sosyolojik yaklaşım kapsamında bireyselleşme sürecine vurgu yapar. Bireyselleşme kavramı, kişilerin kendi yaşam gereksinimlerini karşılamak, kendi yönünü çizmek ve bu yolda kendi seçimlerini yapabilmek için kültürlerinden ne kadar ayrılabildiklerini ifade eder. Kimlik açısından önemli bir diğer kavram da bireyleşmedir. Bireyleşme benlik duygusu geliştirmek için temel süreçlerine karşılık gelen bir terimdir. Bireyleşme, bireyselleşme için gerekli olsa da eğer kültür bireyselleşmeye olanak sağlayan türden değilse, yeterli olmaz. Diğer taraftan *araştırma (keşif)* bireyselleşmeyle eşdeğerken, *bağlanma* toplumsal bütünleşmenin bir parçasıdır (Adams ve Marshall, 1996 akt. Cote, 2002). Çalışmada, sosyal bağlamda başarılı kimlikte çıkanlar bireyselleşme gösterenler olurken, dağınık kimliklilerde bireyselleşme görülmemiştir.

1.1.4. Etnik Kimlik

Günümüzün artan göç oranlarıyla etnik kimlik de önemli bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Etnik kimlik durağan ya da dinamik formlarda olabilir ve bebeklerde bile gözlenebilen mizaç benzeri bir yapıdır. Etnik kimlik her zaman ön plana çıkmaz. Kişi etnik aidiyeti bakımından yalnız kaldığını ya da tam tersi etnik aidiyetiyle ön plana çıktığını düşündüğünde etnik kimlik baskın olarak hissedilir (Yip, 2002). Aslında bu iki durum da etnik aidiyeti hatırlatması bakımından benzer uyarıcılar olarak düşünülebilir.

Phinney (1989) etnik kimliğin üç aşamada görüldüğünü söyler. İlk aşamada araştırma içermeyen kimlik karmaşası ya da ipotekli kimlik, ikinci aşamada dağınık kimlik ve son aşamada başarılı kimlik gelişir. Ego kimliği kişi söz edilen birinci aşamadan üçüncü aşamaya doğru ilerlerken gelişir. Çalışmaya göre ait olunan etnik kökenden duyulan memnuniyet bir etnik gruptan diğerine değişse de, aşamalar ve uyum sağlama değişiklik göstermemiştir. Ayrıca etnik gruplar arasındaki cinsiyet, sosyoekonomik düzey ve eğitim eşitsizlikleri belirgin bir farklılığa neden olmamıştır.

Berry ve Sam (1997) yaptıkları çalışmada etnik kültür bağlamında iki kültürlü ve bütünleşmiş kimlik kavramlarını alanyazına eklemiştir Söz edilen kavramlar hem bir etnik gurubun, hem de daha geniş çerçevede daha büyük bir toplumun parçası gibi

hissetmeyi ifade eder. Berry ve Sam'in (1997) araştırmasında katılımcıların bu kimliği tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Etnik kimlik terimi zaman zaman kültürleşme ile eş anlamı kullanılmaktadır, ancak bu iki kavram birbirinden farklıdır. Kültürleşme, iki farklı kültürün etkileşimi sonucu kültürel değerleri tutumlarda meydana gelen değişimlerle ilgilenirken, etnik kimlik bireylere ve bu bireylerin küçük grubun parçası olarak alıcı toplumla nasıl ilişki kurduğuna odaklanır. Bu haliyle etnik kimlik, kültürleşme sürecinin bir boyutudur. Bu ilişki içinde ele alındığında alıcı topluma dahil olmuş kişilerin etnik kimliklerini zayıf hissettiği söylenebilir. Bu varsayım lineer modeldir. Lineer modele karşı çıkan araştırmacılar iki kültüre yönelik bağlılığın güçlü ya da zayıf olmasının birbirini etkilemediğini ifade etmektedir. Yani, iki kültürle kurulan ya da kurulmak istenen bağ güçlü ya da zayıf olabilir, ya da biri güçlü biri zayıf olabilir (Phinney, 1990). Etnik ya da baskın kültürle güçlü ya da zayıf bağ kurma isteğinin olası sonuçları Şekil 4'te gösterilmiştir:

Baskın grupla özdeşleşme	Etnik grupla özdeşleşme	
	Güçlü	Zayıf
Güçlü	Kültürleşmiş Bütünleşmiş İki-kültürlü	Erimiş
Zayıf	Etnik olarak özdeşleşmiş Etnik olarak içe katılmış Ayrılmış Ayrılmış	Aykırılmış

Şekil 4. Kişinin Etnik Gurubu ve Alıcı Grupla Özdeşleşme Derecesine Bağlı Olan Dört Yönelim İçin Kullanılan Terimler. Kaynak: Phinney, 1990, 501

Göç ile birlikte kimlik gelişimini etkileyen bir diğer unsur da cinsiyettir. Kadınlar ve erkekler arasında etkisi ve algısı açısından göç farklı yaşantılara neden olabilmektedir (Buijs, 1996). Genelde kadınlar göçten daha olumsuz etkilenmekte ve buna bağlı olarak erkeklerden daha çok psikolojik sorun yaşamaktadır (Zafer, 2016). Bunun yanı sıra “kadın ve göç konusundaki çalışmalar, hem mekânsal hem de toplumsal bir değişim içeren göç sürecinde, sosyo-ekonomik sınıf, kültür, etnik ya da ulusal kimlik kadar

cinsiyet kimliğinin de önemli bir rol oynadığını” göstermektedir (İlkkaracan ve İlkkaracan, 1998, s.2).

Kimlik gelişimi sürecinde etnik kimlik önemli bir unsurdur. Etnik kimlik, azınlık olarak alıcı (baskın) bir kültürde yaşanmaktayken ortaya çıkmaktadır (Phinney, 2003; Roysircar-Sodowsky ve Maestas, 2000). Tanımdan anlaşıldığı gibi etnik kimlik, azınlık durumundaki gruplara ait bireylerin başvurduğu bir tanımdır (Yanık, 2013). Bu bireylerdeki kimlik gelişim süreçleri, göç etmemiş bireylerdeki süreçlerden daha farklı ve daha zorlu olmaktadır (Steinberg, 2013, akt. Parmaksız, 2013).

1.1.5. Kültürleşme

Göç, yeni dengeler kurulmasını gerektirmektedir. Yeni dengelerin ne yönde kurulacağıysa güç ilişkilerine dayanabilir; yani birey hangi grupta daha güçlü hissedecekse, o grubun normlarını benimseyebilir ve o gruptan onay bekleyebilir (Norton, 2013). Dengeleri yeniden kurarken birey kendi etnik kökenine yüksek bağlılık gösterebileceği gibi, alıcı kültüre de yönelebilir. Bu iki gruba bağlılık düzeyi *kültürleşme* kavramıyla açıklanabilir.

Powell (1880) kültürleşme teriminin İngilizce karşılığı olan “acculturation” sözcüğünü kullanan ilk kişidir ve kültürleşmeyi kültürlerarası uyum süreçlerinin neden olduğu psikolojik değişimler olarak ifade etmiştir. Kültürleşme kavramını psikoloji alanına taşıyan ilk psikologlardan olan Hall (1904) ise konuyu ergenler bağlamında ele almış ve psikolojik kültürleşmeden söz etmiştir. Psikolojik kültürleşme, kültürleşmenin bireysel seviyede nasıl gerçekleştiğiyle ilgilenmektedir. Kişisel değerlerdeki, tutumlardaki ve kimlikteki değişimleri kapsayan psikolojik kültürleşmenin kültürel, biyolojik, politik, fiziksel ve sosyal boyutları da bulunmaktadır (Berry, 2006).

Kültürleşme grup seviyesinde de gerçekleşmektedir. Burada hem etnik gruplar hem de alıcı toplum kültürleşme sürecinin içindedir. Ancak, grupların güç dengeleri göz önüne alındığında güç sahibi grubun kültürleşme sürecindeki etkisi daha fazladır (Berry, 2006).

Kültürleşme en yalın biçimde, bireyler ile farklı kültürel kökenlerden gelen grupların etkileşimi anlamına gelmektedir (Berry, 2006). Bir başka ifadeyle kültürleşme, göç eden kişinin içine girdiği yeni kültürel yapı ile kendi etnik geçmişi arasında bir tercih yapmaya ya da bir denge kurmaya çalışması olarak tanımlanabilir (Schumann, 1986). Berry’nin (2005) tanımıyla kültürleşme, iki ya da daha fazla kültürel grubun ya da bu

grupların bireysel üyelerinin etkileşimi sonucunda ortaya çıkan çift yönlü kültürel ve psikolojik değişimlerdir. Bu değişimler hem içsel hem de dışsal düzenlemelere dayanabilir.

Başka bir tanımdaysa kültürleşme “farklı kültürlerden bireylerin iletişimi sonucunda ortaya çıkan kültürel değişim ve uyum sürecidir” (Gibson, 2001, s. 19). Bu süreçte birey alıcı kültürün fikirlerine, değerlerine ve davranışlarına uyum sağlayabilir ya da etnik kültürünün fikirlerini, değerlerini ve inançlarını koruyabilir (Phinney, Horenczyk, Liebkind ve Vedder, 2001).

Kültürleşme karmaşık bir süreçtir. Karmaşık olmasına neden olan başlıca iki etken vardır. Bunlardan birincisi kültürleşmenin iki ya da daha fazla kültür arasındaki etkileşimden doğmasıdır. İkincisi kültürleşmenin karşılaştırma yapmayı gerektiren bir süreç olmasıdır (Berry, 1997).

Berry’e (1997) göre, kültürleşme tek yönlü bir değişiklik değildir. Kültürleşme, hem göç eden bireylerin içsel yapılarından, hem de alıcı kültürün göç etmiş bireylere yönelik tutum ve davranışlarından etkilenen bir süreçtir. Kültürleşme sürecinde gruplar *istemli* ya da *istemsiz* olarak bir araya gelmiş olabilir. Ayrıca gruplar hareketlilik durumlarına göre *yerleşik* ya da *göçmen* olabilir. Bu iki temel ayırımdan doğan gruplar Şekil 5’te görülebilir:

Hareketlilik	İlişkideki gönüllülük	
	İstemli	İstemsiz
Yerleşik	Etno-kültürel gruplar	Yerli insanlar
Göç etmiş Kalıcı Geçici	Göçmenler Misafirler	Mülteciler Sığınmacılar

Şekil 5. Hareketlilik ve İlişkideki Gönüllülüklerine Göre Gruplar. Kaynak: Berry, 2006, 30

Berry’e (2006) göre yerleşik gruplar kendi anavatanlarında yaşayanları, göç etmiş gruplar ise atalarından kalan topraklardan uzaklara yerleşenleri ifade etmektedir. Göç etmiş gruplar, *kalıcı* ya da *geçici* yerleşimci olabilir. İstemli-yerleşikler olan etno-kültürel gruplar, kendilerine özgü kültürel mirasları (ortak dil ya da kimlik gibi) olan, yerleşme geçmişleri eskilere dayanan ve güncel topluluklarına gönüllü olarak dahil olan

kişilerden oluşur (Afrika-Amerikalılar gibi). İstemsiz-yerleşikler *yerli insanlar* olarak ifade edilir ve en uzun süreli sakinlerdir. Kökleri alıcı kültürden başka bir yerde olmamış gibi hisseden bu gruba bazı Avrupa ülkelerinde *ulusal azınlık* da denir (Basklar ve Katalanlar gibi). Bu grubun temel özelliği, baskın gruba istemsiz olarak dahil edilmiş olmalarıdır. İstemsiz göç etmiş kişiler olan *mülteciler* ve *sığınmacılar* genellikle evlerini terk etmek istememelerine karşın travmatik olaylar sonucu göç etmek zorunda kalmış kişilerden oluşur. Travmatik olaylar doğal ya da insan kaynaklı felaketler olabilir. Berry (2006) zorunlu göçün daha çok politik nedenlerle gerçekleştiğini söyler. Sınırına geldikleri ülke bu insanları *mülteci* olarak kabul ederse durumları kalıcı hale gelir, mülteci olarak kabul edilmezlerse geçici *sığınmacı* olarak kalırlar. İstemli göç etmiş kalıcı gruplar olan *göçmenler*, genellikle daha iyi koşullarda yaşamak amacıyla doğup büyüdüğü ülkeden farklı bir yere göç etmiş kişilerden oluşur. Bu nedenle göçmenler, alıcı toplumun gönüllü üyeleri olarak ele alınır. İstemli göçler daha iyi bir gelecek beklentisiyle; daha iyi bir eğitim, iş, evlilik ya da aile yaşantılarına ulaşmak hayaliyle, herhangi bir zorlama olmadan bireyin kendi iradesiyle gerçekleşir. İstemli göç etmiş, ancak alıcı toplumda geçici olarak bulunan gruplar olan *misafirler* ise sonunda çoklu toplumdan ayrılacaklarını bilerek, belirli bir rol ya da amaç için o ülkeye taşınmış kişilerden oluşur (uluslararası öğrenciler ya da diplomatlar gibi). Bu çalışmanın katılımcıları misafir grupta olan uluslararası öğrencilerdir.

1.1.5.1. Uluslararası Öğrenciler ve Kültürleşme

Göç eden her bireyin ya da grubun yaşadığı gibi uluslararası öğrenciler de yeni bir kültüre göç ettiklerinde uyum sorunu yaşamaktadır. Üniversiteler bu zorlu süreci kolaylaştırmak için düzenlemeler yapsa da, göç eden bireyler kişisel ve sosyal değişimlerle mücadele içerisindeyken ve yeni bir ülkede “yabancı” durumundayken, psikolojik sorun yaşamaya yatkındır (Sandhu ve Asrabadi, 1994).

Uluslararası öğrenciler bir yandan yeni eğitim hayatına ve sosyal çevreye uyum sağlama mücadelesi verirken, diğer yandan dille, akademik başarıyla, ilişkileriyle (hem kendileriyle hem başlarıyla olan ilişkileri) ve ekonomik durumlarıyla ilgili zorluklarla da uğraşmaktadır (Mori, 2000). Bu nedenle uluslararası öğrenciler kendilerini bekleyen kültürel şoktan ve değişimden genelde kaçamaz. Fiziksel, biyolojik, kültürel, ilişkisel ve psikolojik olabilen bu değişimler kültürleşme süreciyle bağlantılıdır (Wu, Garza ve Guzman, 2015).

Uluslararası öğrencileri bekleyen zorluklar yalnızca kendileriyle ilgili olanlar değildir. Bu kişiler alıcı toplum tarafından önyargılara, ayrımcılıklara, hatta göçmenlik karşıtı tutumlara maruz kalabilir (Charles-Toussaint ve Crowson, 2010). Birçok kuruluşta uluslararası öğrencilerin sosyal ve akademik olarak dışlanmış hissettiği, bunun yanı sıra etnik ya da ırkçı gerilimler yaşadığı bilinmektedir (Knight, 2011).

Alıcı toplumun olumsuz tutumları uluslararası öğrenciler için bir sorun gibi görünse de, bu soruna çözüm yine uluslararası öğrencilerin kendisi olabilir, çünkü uluslararası öğrenciler çevrelerine çeşitlilik getirir, içinde buldukları toplulukları uluslararası yapar ve yaşadıkları yerlerde karşılıklı anlayışın ve farklılıklara saygının gelişmesine katkıda bulunur (Wu, Garza ve Guzman; 2015).

Uluslararası öğrenciler Türkiye için de önemli bir konudur. Bu kişiler oturma izni alan göçmenler arasında üçüncü en büyük gruptur (OECD, 2018). 2011 yılında Türkiye’de 26 bin uluslararası öğrenci varken (Özoğlu, Coşkun ve Gür, 2012), 2017 yılındaki sayı 63 bin olmuştur (OECD, 2018). 2016-2017 eğitim-öğretim yılında üniversitelerde okuyan uluslararası öğrencilerin büyük bölümü Suriye ve Azerbaycan’dan gelmiştir (iki ülkeden 15’er bin). Bu ülkeleri Türkmenistan takip etmiştir (10 bin). 5 bin öğrenciyse İran, Afganistan ve Irak diğer ülkelerden gelmiştir. Diğer ülkelerin hangileri olduğuna raporda yer verilmemiştir (OECD, 2018). Bu verilere bakıldığında Türkiye’deki uluslararası öğrenci sayısının 6 yılda yaklaşık 3 katına çıktığı görülmektedir. Bu durum kültürel açıdan hem avantaj, hem de riskler içermektedir. Uluslararası öğrencilerin alıcı toplum için olası kültürel avantajı hoşgörüyü ve farklılıklara saygıyı besleyebilecek olmasıdır. Ancak bu kişiler yeni topluma uyum sağlayamaz ve alıcı kültürün üyelerini rahatsız edici davranışlarda bulunursa, varlıkları hoş karşılanmayabilir ve alıcı toplumda yabancı karşıtı hareketlere neden olabilir.

Uluslararası öğrencilerin geldiği ülkeler kültürel, sosyal, dini ya da politik açıdan çok farklı da olsa, Thomas ve Althen’e (1989) göre bu öğrencilerin paylaştığı belirli özellikler vardır. En başta, onlar diğer göçmen grupların tersine, geçici olarak göç etmiştir ve ülkelerine geri döneceklerdir. Bu kişiler eğitimsel amaçlarını gerçekleştirmek için göç etmiştir (Berry, 1997; Thomas ve Althen, 1989) ve ailelerinden uzakta geçirdikleri dönüşüm süreçlerinde ihtiyaç duydukları desteği sosyal çevrelerinden bekler (Thomas ve Althen, 1989).

Sosyal çevreden bu anlamda destek alınıp alınmadığı, kültürleşme süreçlerindeki stratejilerini etkileyebilir. Çevrelerinden gelmesini istedikleri destek ve onay nedeniyle

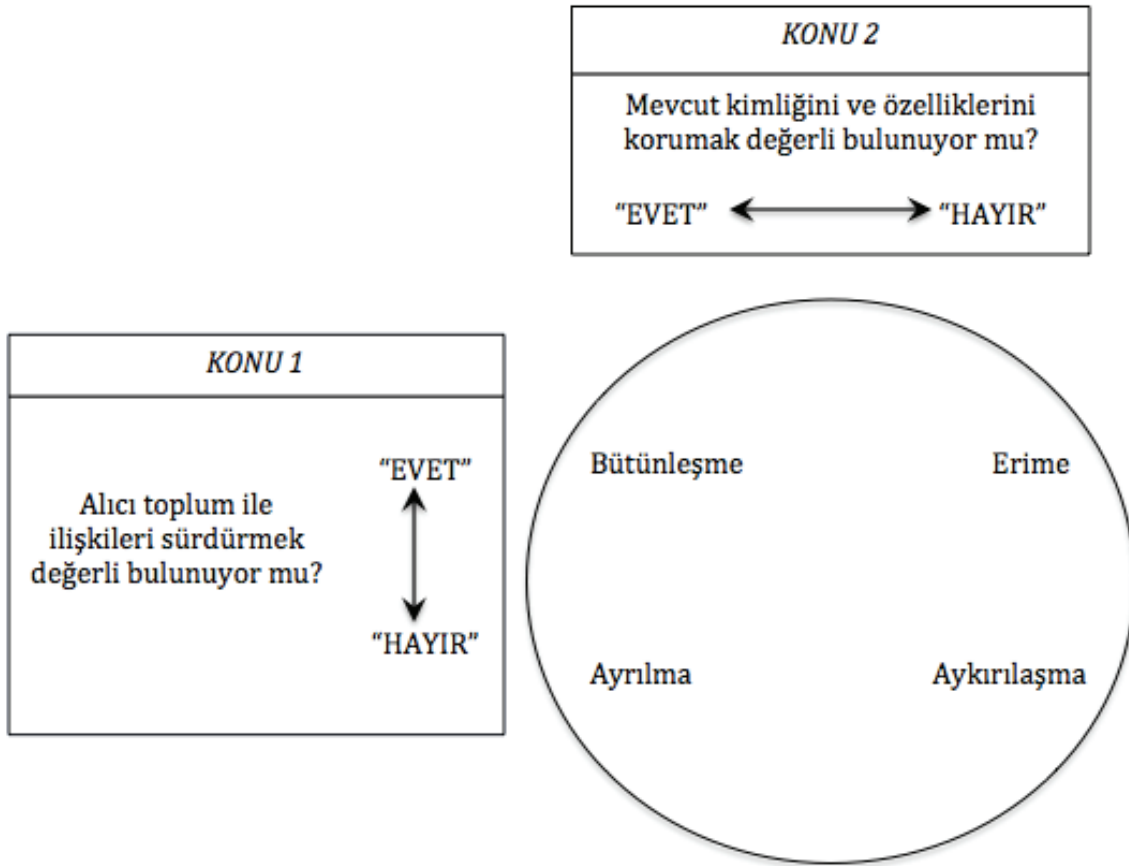
uluslararası öğrenciler aşağıda açıklanacak kültürleşme stratejilerinden uyumu yüksek olanlara yönelebilir.

1.1.5.2. Kültürleşme Stratejileri

Kültürleşmeye neyin neden olduğu, yani göçün gönüllü mü yoksa zorunlu olarak mı gerçekleştiği kültürleşmenin sonuçlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Buna karşın, ulusal göç ve kültürleşme politikaları, alıcı kültürdeki yaygın ideolojik durumlar ve tutumlar ile sunulan sosyal destek de süreç üzerinde önemli etkilere sahiptir. Bütün bunlarla birlikte kültürleşme süreci, kişiler üzerinde etkisi bulunan kültürlerin özelliklerinden de etkilenmektedir (Berry, 1997).

Berry (1997), kültürleşme sürecinde bireyin gösterebileceği dört strateji tanımlamaktadır. Bu stratejiler bütünleşme, erime (asimilasyon), ayırma ve aykırılışmadır (marjinalleşme).

Bütünleşme stratejisindeki kişi baskın kültürle günlük etkileşimlerini sürdürmeye çalışmaktadır, ancak bu etkileşimlerde kendi etnik kültürüne özgü değer ve davranışları sergilemekten kaçınmamaktadır. Bu durumda kişi hem kendi etno-kültürel aidiyetini saklama çabasına girmemektedir, hem de daha büyük bir sosyal ağın parçası haline gelmeyi istemektedir. Sonuçta, küçük grubun kültürüyle büyük grubun kültürü arasında bir denge söz konusudur ve kişi hem büyük gruba dahil olmaya, hem de etnik aidiyetlerine sadık kalmaya önem vermektedir. *Erime*, azınlık grubunun üyesinin baskın grupla günlük etkileşimlerini sürdürmeyi amaç edinmesi ve kendi etnik değerlerine bağlı kalmayı istememesi anlamına gelmektedir. Bu durumda kişi etnik değerlerini saklamak ve daha büyük topluma karışmak istemektedir. Bilgin'in (1994) tanımına göre erime, göç etmiş kişinin davranışını ve zihniyetini alıcı toplumun beklentilerine göre düzenleyerek alıcı topluma tamamıyla katılmak istemesi olarak ifade edilebilir. *Ayırma*, erimenin tersidir ve bu stratejide kişi kendi etnik kültürüne tutunmayı değerli bulmaktadır. Bununla birlikte baskın kültürün üyeleriyle etkileşime girmekten kaçınmaktadır. Bu stratejideki kişi kendi kültürel değerlerine sarılırken baskın kültüre dahil olmayı reddetmektedir. Son strateji olan *aykırılışmada* ise kişi ne etno-kültürel alışkanlıklarını sürdürmeye, ne de alıcı toplumun üyeleriyle ilişki kurmaya yeterince önem vermektedir. Bunun nedeni kendi kültürünü kaybetmeye zorlanması ya da toplumun kişiyi dışlaması ve ayrımcılıkta bulunması olabilir. Etnik ve alıcı kültüre bağlılık düzeylerin göre ortaya çıkan bu stratejiler Şekil 6'da özetlenmiştir:

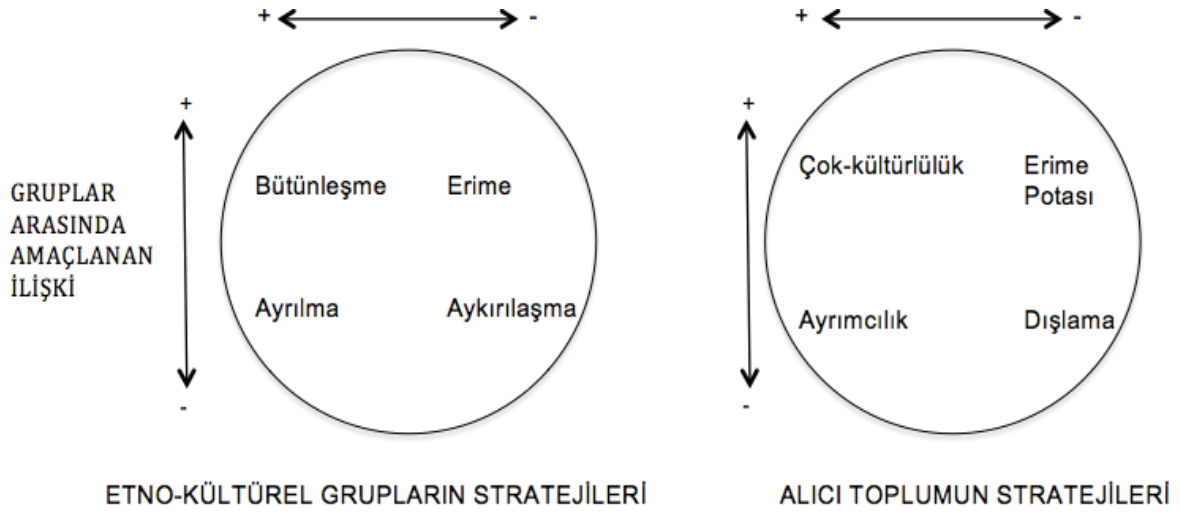
Şekil 6. Kültürleşme Stratejileri. Kaynak: Berry, 1998,14

Kültürleşme göçmenler için zorlu bir süreçtir (Phinney, 2003). Kültürleşme sürecindeki zorluklardan dolayı kişiler psikolojik sorunlar yaşayabilir (Montreuil ve Bourhis, 2001). Göç, etnik kültüre benzer bir kültüre doğru olduğunda, bu sorunlar daha az yaşanır ve kültürleşme daha sorunsuz ilerler (Oudenhoven, 2006).

Alıcı toplumun kültürleşme sürecindeki etkisi, göç eden kişinin etnik kültürüne benzerliğiyle sınırlı değildir. Alıcı toplumun göç etmiş bireylere/gruplara yönelik tutumları kültürleşme sürecinde önemli bir etkiye sahiptir. Alıcı toplum etnik ve kültürel farklılıkların sürdürülmesini destekleyerek bir arada yaşamaya değer veren *çok-kültürlülük* ideolojisindeyse, göç eden bireylerin bütünleşme stratejisinde olmasını ve yeni kültüre uyum sağlamasını kolaylaştırabilir. Bunun yerine alıcı toplum, azınlık grupların anaakım (mainstream) kültürde emilerek kaybolması anlamına gelen *erime potası* stratejisindeyse, göç eden bireyler erime eğilimi gösterebilir. Eğer alıcı toplum farklılıklara izin veriyor, ancak göç etmiş kişilerin büyük toplumun parçası olmasına olanak vermiyorsa, alıcı toplum *ayrımçılık* stratejisinde demektir. Alıcı toplumun ayrımcılık yaptığı bireylerin ayrılma stratejisi göstermesi olasıdır. Son olarak, alıcı

toplum farklılıklara kabullenici davranmıyor ve farklı kültürlerden gelen bireylerle ilişki kurmayarak onları toplumun dışına itiyorsa, yani *dışlıyorsa*, göç etmiş bireyleri aykırılışma stratejisine itebilir (Berry, 2001).

Yukarıda söz edilen, gruplar ya da bireylerde görülebilecek kültürleşme stratejileri ile alıcı toplumun gösterebileceği kültürleşme stratejileri özetle Şekil 7'deki gibidir:

Şekil 7. Etno-kültürel Gruplardaki ve Alıcı Toplumdaki Kültürleşme Stratejileri.
Kaynak: Berry, 2001, 618

Bütünleşme stratejisindeki bireyler, diğer üç stratejiden birinde (ayrılma, erime, aykırılışma) olanlara göre daha yüksek psikolojik sağlık göstermektedir, yani bu strateji en arzu edilir stratejidir. Ancak bunun için hem alıcı kültürün buna izin vermesi, hem de etnik grupların bunu istiyor olmasını gerekir. Dolayısıyla, bütünleşmenin ve psikolojik adaptasyonun gerçekleşmesi için toplum ve kişi arasında bir etkileşim gerekmektedir (Berry, 1997).

Göç eden bireyler, alıcı toplumun üyeleri tarafından ülkelerinin ekonomik kaynaklarında pay sahibi olmaları ve ülkenin varlıklarını bölüşmeleri nedeniyle tehdit olarak görülebilir. Bu algılardan kaynaklanan önyargılar ve ayrımcı tutumlar göçmenlerin bütünleşme stratejisi göstermesine engel olabilmektedir. Çoklu kültür stratejisindeki alıcı toplumlarda ise bu olumsuz davranışlar daha az görülmektedir (Berry, Phinney, Sam ve Vedder, 2006).

Göç yaşantısını birbirine benzer kültürler arasında gerçekleştirmiş kişilerde bütünleşme stratejisi görülme olasılığı artar. Kültürel benzerlikler ortak geçmiş, din, vb. kaynaklı olabilir. Bunun yanı sıra, kültürel benzerlik/farklılıklar için önerilen başka

ayırımlar da bulunmaktadır. Bu ayırımlardan en bilineni Hofstede (1984) tarafından geliştirilen kültür boyutları kuramıdır. Hofstede (1984) kültürleri *güç mesafesi*, *belirsizlikten kaçınma*, *bireycilik/toplumculuk*, *erillik/dişillik* ve *uzun/kısa döneme yönelme* boyutlarında incelemektedir. Bu boyutlar arasında yer alan bireyci/toplulukçu kültürler boyutu, kültürleşme stratejileri üzerinde etkilidir (Göregenli ve Karakuş, 2014).

1.1.6. Bireyci ve Toplulukçu Kültürler

Bireyci/toplulukçu kültürler ayırımı, belirli bir toplumun üyelerinin kendilerini nasıl ifade ettiğiyle belirlenmektedir. Burada söz konusu olan bireyin karar verirken kendini mi, yoksa grubu mu daha çok dikkate aldığıdır. Bireyci kültürlerin üyeleri kararlarını kişisel tercihlerine dayalı almaktadır. Bu toplumlardaki bireyler daha özgürdür ve daha bağımsız kararlar vermektedir. Bireysel çıkarlar grup çıkarlarından daha önemlidir ve kişinin gruba bağı zayıftır. Toplulukçu kültürlerdeyse kararlar bireysel tercihlerden çok grup normları gözetilerek alınmaktadır. Kişinin kabul edilmeyen bir davranışta bulunarak eleştirilmesi, ait olunan grubun da eleştirilmesi demektir ve karar verilirken bu durum göz önünde bulundurulur. Böylelikle gruba aidiyet devam ettirilir, kişi grubundan dışlanmaz. Dışlanmamak, grubun üyesi olarak kalmak çok önemlidir, çünkü kişi ait olduğu gruba var olmaktadır ve grup içi bağlar oldukça değerlidir. Kişisel çıkarlar gözetilerek yapılan tercihler hoş karşılanmaz, hatta ağır şekilde eleştirilir. Bu nedenle bu kültürlerde grup-içi normlara uyma eğilimi yüksektir (Hofstede 1984; Triandis, Leung, Villareal ve Clack, 1985).

Bireycilik ve toplulukçuluk ayırımı genelde zıt kutuplar olarak görülmesine karşın, aslında Hofstede (1984) ayırımı bir süreklilik olarak önermiş, salt bireyci ya da salt ya da toplulukçu kültürlerden söz etmek yerine bireycilik eğilimi yüksek, toplulukçuluk eğilimi düşük ya da tam tersi özellikte kültürlerden söz etmiştir. Yani, her toplumda hem bireycilik hem toplulukçuluk özellikleri vardır, ancak bir özellik genellikle diğerinden daha baskındır. Benzer şekilde Kağıtçıbaşı (1996) da insanlarda hem özerklik hem de ilişkisellik gereksinimi bulunduğunu, bu gereksinimlerin evrensel olduğunu ve bu yüzden grup içi bağlılıkların iki zıt kutupta ele alınamayacağını söylemektedir.

Hofstede (1984), bireyci/toplulukçu kültür ayırımını ülkelerin gayrisafi milli hasılasıyla ilişkili olduğunu savunmaktadır. Bu ifadeye göre daha varlıklı ülkelerdeki

hakim kültürün bireyci olma olasılığı yüksekken, gayrisafi milli hasılası daha düşük olan ülkelerde toplulukçu yaşamlar sürdürme eğilimi yüksek olacaktır. Bu görüşle, Hofstede'in araştırmasında yer almayan ülkelerin bireycilik/toplulukçuluk eğilimleri, o ülkelerin ekonomik göstergelerine bakarak tahmin edilebilir. Örneğin, Zimbabve gibi bazı Afrika ülkelerinin toplulukçu kültürler olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Ahuvia (2002:25), bireycilik/toplulukçuluk ile varlık arasındaki ilişkiyi şu şekilde açıklar: Toplulukçu kültürlerde bireyler ailelerine, komşularına, akrabalarına ya da başka gruplara bağımlıdır ve bu yüzden bu kültürlerde grupta işbirliğini düzenleyen ve hatta buna zorlayan sosyal mekanizmalar vardır. Bireyler çevrelerinin yardım ve desteğine gereksinim duyar, çünkü düşük gelirleri nedeniyle her zaman profesyonel hizmet alma şansına sahip değildirler. Bireyci kültürlerdeyse durum bunun tersidir. Yüksek gelirli bireyler gereksinimlerini karşılamak için ücretli hizmet ya da ürün alabilecek güce sahiptir. Bu nedenle bireyci toplumdaki bireyler ait oldukları gruplara daha az bağımlıdır.

Bireyci/toplulukçu kültürler ayırımını ekonomik gelir temelli açıklayan bu yaklaşımlara karşın Kağıtçıbaşı (1997) kendine hizmet eden yanlılık, gurur, benlik saygısı ve kırgınlık gibi duyguların kültürlerin bireyci/toplulukçu karakterlerini etkilediğini ifade etmektedir. Ayrıca Kağıtçıbaşı (2014) ailedeki özerklik, ilişkililik, denetim gibi değişkenlerin düşüklük ya da yüksekliğine göre de bireycilik ve toplulukçuluk eğilimlerinin değiştiğini söylemektedir.

Kültürlerin özelliklerini etkileyen bir diğer değişken de benlik ilişkileridir. Kağıtçıbaşı'na (2000) göre benlik ilişkileri iki farklı kültür yapısına neden olmaktadır. Bunlardan ilki ayrılmış benlik ilişkileri sonucu ortaya çıkan ve kesin sınırları olan ayrışıklık kültürüdür. İkincisi olan bağıllık kültüründe ise çakışan benlik ilişkileri vardır ve sınırları net olmayan, bağlı ve geçişken ilişkiler bulunmaktadır.

1.1.6.1. Bireycilik/Toplulukçuluk ve Kültürleşme

İlişkilerdeki bağımlılık düzeyi, yani bireycilik ve toplulukçuluk, kişilerin kültürleşme stratejilerini de etkilemektedir. Toplulukçu kültürün üyeleri çevrelerinden alacakları onay ve desteğe yüksek önem verdiği için, göç yaşantısı sonucu değişen çevrelerine uyum çabaları yüksek olabilecektir. Alıcı topluma dahil olmayı, alıcı kültürün değer ve beklentilerine uygun davranışlarda bulunmayı önemseyebilecektir. Bu nedenle toplulukçu kültürlerin üyelerinin alıcı topluma yüksek uyum içeren bütünleşme ve

erime stratejilerinde çıkması beklenebilir. Bu durum özellikle alıcı toplumun üyeleriyle iç içe yaşayan göçmenler için de geçerlidir.

Bireyci/toplulukçu kültür ayırımının kültürleşme stratejileri üzerindeki etkileri göz önüne alındığında, iki kültürün üyelerinin de kendine özgü avantajlara ve dezavantajlara sahip olduğu görülmektedir (Koydemir ve Schütz, 2015). Örneğin, toplulukçu kültürlerden gelen bireyler yakın oldukları sosyal gruba üyeliklerine önem verebilirken, bireyci kültürlerden gelen kişiler daha büyük bir grup olan alıcı kültürle olan ilişkilerini daha ön plana çıkarabilir (Triandis ve Trafimow, 2001). Bireyci kültürlerden gelen kişilerin alıcı yani baskın kültürle olan ilişkilerine verdiği değerin bir nedeni de bu kültürlerde konforlu yaşamaya, günlük hayatın sorunsuz akmasına ve sosyal yönden tanınmaya verilen önemdir (Triandis, Leung, Villareal ve Clack, 1985). Bunların yanı sıra, hem göç eden bireyin, hem de alıcı toplumun toplulukçu kültür özelliklerine sahip olması durumunda, göç etmiş bireylerde uyumu yüksek stratejiler olan bütünleşme ve erimenin yüksek çıkması olasıdır.

Bütünleşme stratejisi çoklu kültürü kabul ederek bu stratejinin doğması için gerekli önkoşulu yerine getiren alıcı toplumlarda görülebilir (Berry ve Kalin, 1995). Alıcı toplum önyargılı ve ayrımcı davrandığıdaysa göç etmiş bireyler alıcı toplum tarafından kabul edilmeyeceklerini düşünerek erime stratejisi gösterebilir (Berry Kim, Power, Young ve Bujaki, 1989). Erime stratejisinin ortaya çıkmasının bir nedeniyse, bireyin içinde bulunduğu grubun zaten erimiş olması, dolayısıyla kişinin ait olacağı ya da bağ kuracağı bir etnik grunun kalmamış olmasıdır. Bu durum alıcı toplumun etkisini ortadan kaldırır.

Diğer taraftan kültürleşme yalnızca etnik kültürün yapısından değil, bireyin kendi yaşantılarından kaynaklanabilir. Örneğin, birey toplulukçu kültürden geliyor olsa bile yüksek sosyo-ekonomik düzey ve göç gibi yaşantılar bireyciliğe neden olabilmektedir. Bunlara ek olarak göç edilen ülkenin dilini bilmek de kültürleşme stratejileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Berry ve ark. 1989). Alıcı toplumun dilini bilmemek bütünleşme ve erime stratejilerini zorlaştıracaktır, çünkü kişilerin dilini konuşmadıkları toplumlara dahil olması çok zordur.

1.1.6.2. Bireycilik/Toplulukçuluk ve Kimlik

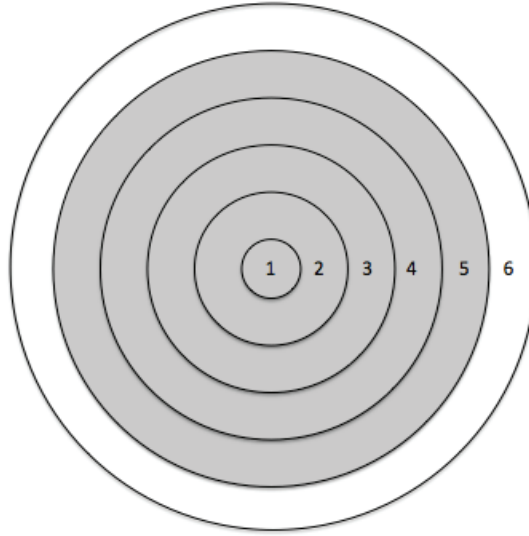
Bireyci/toplulukçu toplum ayırımının benlik ve diğerleri bağlamında da etkileri bulunmaktadır. Benlik ve diğerleri algısıysa bireylerin çevreleriyle olan ilişkileri

üzerinde etkilidir. Benlik algısı sosyal kimlikle doğrudan ilişkili bir yapıdır. Bireyin benlik algısı "bir sosyal gruba ya da gruplara üyeliğine ilişkin bilgisinden ve bu üyeliğe yüklediği değerden ve duygusal anlamlılıktan kaynaklanan" bir durumdur (Tajfel, 1982, Akt. Demirtaş 2003). "Bireyler, yeni bir sosyal gruba girer girmez, o grubun kimliğine "yapışırılar" (Wetherell, 1996: 65). Bu "yapışmanın" biz-kimliği olan kültürlerden gelen bireylerde daha yaygın görülmesi beklenebilir. Toplulukçu kültürlerde benlik algısı sosyal içeriğe bağlıdır (Triandis, 2006). Bu kültürlerde grubun çıkarları kişisel çıkarlardan daha üstündür ve ortak itibar, kişisel itibardan daha önemlidir. Bu anlayışa "biz-kimliği" (we-identity) denir. Bireyci kültürlerde durum bunun tersidir: Kişinin çıkarları ve itibarı grubunkilerden üstündür. Buna "ben-kimliği" (I-identity) denir (Ting-Toomey ve Kurogi, 1998).

Tanım olarak biz-kimlikleri toplulukçu kültürlere, ben-kimlikleri ise bireyci kültürlerle benzemektedir. Toplulukçu kültürlerde olduğu gibi, grubun beklenti ve itibarını kendi seçimlerinden daha üstün tutan biz-kimliği kültürlerinin üyeleri, yeni kültürlerle göç ettiğinde alıcı kültürün değer ve beklentilerine uyumlu yaşamaya çalışabilir. Yeni kültürde olumlu karşılanacak davranışları, etnik-kültürlerinde alışageldiklerinden farklı olsa bile, alıcı toplumun üyelerinden onay almak adına sergileyebilir.

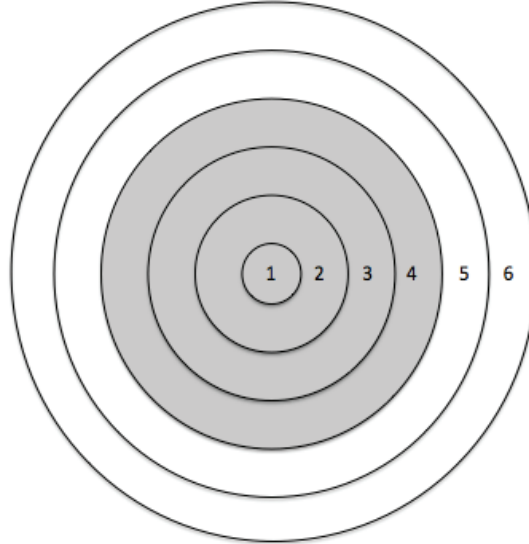
Scollon ve Scollon (2000) geliştirdikleri modelde, Asyalı bireylerin gruplarına bağlılıklarının yüksek olduğunu ve kararların olası sonuçlarını, bilinçli olarak grubun çıkarlarını göz önünde bulundurarak değerlendirdiklerini ifade etmektedir. Batılı bireylerse kararlarını buldukları gruptan bağımsız olarak vermektedir. Scollon ve Scollon (2000), doğulu insanın gruba bağlılığını, batılı insanın bağımsızlığını ortaya koyan "kişi algısı" (concept of the person) modelini geliştirmiştir. Model, Şekil 7 ve Şekil 8'de görülebilir:

- 6 Geniş materyal kültür
-
- 5 Yakın toplum ve kültür
- 4 İfade edilebilen bilinç
- 3 İfade edilemeyen bilinç
- 2 Bilinç öncesi
- 1 İç bilinç

Şekil 8. Çin Kültüründe insanın Görüşü. Kaynak: Scollon ve Scollon, 2000,145

- 6 Geniş materyal kültür
- 5 Yakın toplum ve kültür
-
- 4 İfade edilebilen bilinç
- 3 İfade edilemeyen bilinç
- 2 Bilinç öncesi
- 1 İç bilinç

Şekil 9. Batı Kültüründe İnsanın Görüşü. Kaynak: Scollon ve Scollon, 2000,146

Öncelikle, iç bilinç kavramını geniş anlamda ele alırsak, kavram kişisel ve kolektif bilinç dışını ifade eder. Kişisel bilinçdışı, bir zamanlar bilinç düzeyinde olan, ancak zamanla bir nedenden dolayı bilinç düzeyinden kaybolan kişisel yaşantılar anlamına gelmekteyken, kolektif bilinçdışı hiçbir zaman bilinç düzeyine ulaşmamış, kişisel yaşantılarla deneyimlenmemiş, ancak kalıtsal olarak edinilmiş kalıcı bilinçdışı anlamında gelmektedir (Jung, 1936). Bilinç öncesinde bilgi henüz bilinç düzeyinde olmasa da kolayca ulaşılabilir durumdadır (Huitt, 2003). Hem bilinç dışı, hem bilinç altı tam ya da yarı bastırılmış ruhsal yapılar içerir (Hsu, 1971). İfade edilemeyen bilinç, Hsu'nun (1971) deyişiyle ifade edilmemiş bilinç, kişinin dile getirmeyip içinde tuttuğu

içerikler anlamına gelmektedir. İfade edilebilen bilinç aşk, korku ve görüş gibi içerikleri kapsar ve kültürün ahlaki, sosyal ve teknik öğelerini içerir. Bu öğelerdeki kabullerin doğru ya da yanlış olması önemli değildir (Hsu, 1971; Hwang, 2006). Yakın toplum ve kültür, yüksek derecede yakınlıkla bağlı hissedilen “önemli diğerlerini” kapsar (Hsu, 1971). Bu düzeyde ilişkiler kişiler arasında olanlarla sınırlı değildir; bireyle hayvanlar, eserler, kültürel kullanımlar ve materyal birikimleri arasındaki ilişkileri de içermektedir (Hsu, 1971; Hwang, 2006).

Batı ve doğu kültürlerinde ilk dört katman ortaktır. Modele göre iki kültür arasındaki temel farklılık, Doğu kültürü yakın topluma ve kültüre büyük önem verirken, Batı kültürünün fazla önem vermemesinden kaynaklanmaktadır. Bu fark bu çalışmanın da konusudur.

1.1.7. Alanyazındaki Çalışmalar

1.1.7.1. Kültürleşme Üzerine Yapılan Çalışmalar

Berry (1997), kültürleşme stratejilerini geliştirdiği çalışmasında uzun dönemli sağlık, psikolojik iyi oluş hali ve pozitif uyum göz önüne alındığında en başarılı stratejinin bütünleşme, en başarısız olanınsa aykırılışma olduğunu belirtmektedir. Erime ve ayrılma stratejileri orta düzeyde başarılı stratejilerdir. Bununla birlikte Berry (1997) bütünleşme stratejisinin en çok tercih edilen strateji olduğunu ileri sürmektedir.

Eyou, Adair ve Dixon'ın (2000) Yeni Zelanda'daki Çinli göçmenlerin psikolojik iyi oluş hallerinin nasıl destekleneceği sorusuna yanıt bulmak amacıyla yaptığı çalışmada, ergenlerin kültürel kimliğini ve psikolojik uyumunu incelenmiştir. Çalışmalarının kapsamındaki kültürel kimlik, Berry'nin (1987) geliştirdiği kültürleşme stratejilerini ifade etmektedir. Çalışma ayrıca Phinney'in (1992) etnik kimlik yaklaşımındaki etnik grup ve anaakım toplumla özdeşleşmeyi tutum, davranış ve kimlik keşfi ölçümleriyle değerlendirmiştir. Araştırmanın sonucunda katılımcıların %44.4'ü bütünleşme, %36.4'ü ayrılma, %5.5'i erime ve %13.7'si aykırılışma stratejisinde çıkmıştır. Bütünleşme stratejisindekilerin özgüveni ayrılma ve aykırılışma gruplarındakilerden belirgin şekilde yüksek çıkmıştır. Özgüven, kültürleşmeyle ilişkili kavramlardan biridir ve başarılı kültürleşme yüksek özgüven, psikolojik doyum, ruh ve beden sağlığı, yüksek iş performansı ve okul başarısı kavramlarıyla tanımlanmaktadır (Phinney, Horenczyk,

Liebkind ve Vedder, 2001). Çalışmada Avrupalı-Yeni Zelandalı kimlik ya da etnik kimlik ölçeklerinde yaşa ya da cinsiyete bağlı farklılık görülmemiştir.

Zagefka ve Brown (2002) hem göçmen hem de alıcı toplumun kültürleşme stratejilerini araştırmıştır. Çalışmalarında bütünleşme stratejisinin iki grupta da olumlu ilişkiye işaret etmesini beklemişlerdir. Çalışmalarında ayrıca, alıcı toplum ile göçmen grubun kültürleşme stratejileri arasındaki uyuma bakmışlardır. Araştırmada, alıcı toplumun üyesi olarak 193 Alman ve Almanya'ya göç etmiş 128 göçmen yer almıştır. Çalışmanın bulgularına göre iki grupta da bütünleşme en çok tercih edilen strateji olarak ortaya çıkmıştır. Bu strateji göçmenlerin %75'inde ve alıcı toplumun %61'inde çıkmıştır. Bunun yanı sıra, alıcı kültürle bağ içeren bütünleşme ve erime stratejilerinin hem alıcı hem de etnik gruplardan en yüksek desteği aldığı görülmüştür. Çalışmada ayrıca, aykırılışma stratejisi göçmenlerde %2 ile en düşük düzeyde çıkarken, alıcı kültürde %19 ile ikinci sırada çıkmıştır. Bunlara ek olarak çalışmadaki gruplar muhacirler ve Türkler olmak üzere ikiye ayrılarak bu grupların kültürleşme tercihleri incelenmiştir. Yapılan karşılaştırmada Türklerin %95'inin, muhacirlerinse %44'ünün bütünleşme stratejisinde olduğu görülmüştür. Muhacirlerin erime stratejisi tercihi bütünleşmeyle eşit düzeyde çıkmıştır.

Berry, Phinney, Sam ve Vedder (2006) göçmen gençlerin iki kültürle nasıl yaşadığını, kültürler arası durumlarla ne kadar baş ettiğini, kültürler arası ilişkilerindeki örüntülerini ve bu ilişkilerdeki uyumlarının ne kadar iyi olduğunu araştırdığı çalışmalarında katılımcıların %36,4'ünün bütünleşme stratejisi gösterdiğini bulmuştur. Bütünleşme stratejisi gösteren katılımcılar, hem miras olarak edindikleri kültüre hem de içinde yaşadıkları ulusun kültürüne dahil olarak kültürleşmeye çalışmışlardır. Katılımcıların %22,5'i kendi etnik kültürlerine bağlı kalarak ve alıcı kültüre katılımlarını sınırlı tutarak kültürleşmeyi tercih etmiştir. Bu tercih ayrışma stratejisine işaret etmektedir. Çalışmada ulusal profil en düşük yüzdede çıkmıştır, yani erime stratejisinde çıkanlar (%18.7) en küçük gruptur. Katılımcıların %22,4'lük bir bölümü aykırılışma stratejisinde çıkmış ve ne etnik kültürlerine ne de alıcı kültüre yönelim göstermiştir. Berry ve arkadaşlarına (2006) göre katılımcıların %22,4'ünün kültürleşme sürecinde kişisel ya da sosyal sorunlar yaşama riski bulunmaktadır. Bu risk yalnızca kültürleşme sürecinde olan göç etmiş kişiler için değil, alıcı toplumun üyeleri için de söz konusudur.

Chia ve Costigan (2006) 234 Çinli-Kanadalı üniversite öğrencisiyle kültürleşme üzerine bir araştırma yürütmüştür. Çalışmada üç soruya yanıt aranmıştır. Birinci soru,

etnik ve alıcı kültürün eğilimleri göz önünde bulundurulduğunda kaç kültürleşme grubunun ortaya çıktığıdır. Araştırmanın ikinci sorusu, örnekleme hangi kültürleşme grubunun en çok ve en az çıktığıdır. Üçüncü soruya bireylerin geçmiş yaşantılarının ve dil tercihlerinin kültürleşme gruplarıyla nasıl ilişkili olduğu ve hangi kültürleşme grubunun daha yüksek uyum gösterdiği. Birinci araştırma sorusuna yanıt olarak beş kültürleşme grubu bulunmuştur. Bunlardan ilki Berry'nin (1989, 2003) modelinde önerilen bütünleşmedir ve örneklemin %20.9'unu oluşturmuştur. İkinci grup etno-kültürel eğilimlerine güçlü bağlılık, alıcı kültüre zayıf bağlılık ve etnik gruplarına olumlu bir bakış göstermiştir. Bu haliyle söz konusu grup Berry'nin (1989, 2003) modelindeki ayrılma stratejisine benzemektedir ve katılımcıların %21.8'i bu stratejide çıkmıştır. Üçüncü grup Berry'nin (1989, 2003) modelindeki erime benzeri bir stratejidedir. Araştırmacıların bulunduğu dördüncü ve beşinci grup Berry'nin (1989, 2003) modelini kısmi olarak desteklemekle birlikte farklı stratejilere de işaret etmektedir. Uygulamada Çinli gibi yaşamadığı halde bütünleşme stratejisi gösteren dördüncü grup Kanada kültürüne yüksek yönelim, etnik kültüre olumlu değerlendirmeler, Çin kültürüne nötr içsel yönelim ve yine Çin kültürüne zayıf dışsal yönelim göstermiştir. Bu grup Berry'nin (1989, 2003) hem bütünleşme hem de erime stratejisine benzerlik göstermektedir, ancak eğilimlerini açıklamak için bu iki strateji de yetersiz kalmaktadır. Beşinci gruptaki katılımcılarsa hem Çin hem Kanada kültürüne düşük yönelim, düşük etnik değerlendirme ve Çin kültürüne yüksek dış yönelim göstermiştir. Bu haliyle beşinci grup aykırılışma stratejisini benimsiyor gibi görünse de, Çin kültürüne yüksek dış yönelimleri nedeniyle bu stratejiden farklıdır. İkinci soruya yanıt olarak, beklenildiği üzere, bütünleşme stratejisi gösteren grup diğer gruplardan yüksek çıkmıştır. Tek başına bütünleşme stratejisindekiler grubun %20.92'unu oluşturmasına karşın, hem bütünleşme hem de erime benzeri özellikler gösteren dördüncü grubun yüzdesi de eklendiğinde toplam bütünleşme %35.9 olmuş ve en yüksek düzeyde tercih edilmiştir. Üçüncü soruya yanıt olarak, beklenildiği üzere, alıcı kültürde daha uzun yaşantının alıcı kültüre daha güçlü yönelimle ilişkili olduğu bulunmuştur.

Choi, Tan, Yasui ve Hahm (2016) Koreli-Amerikalı gençlerin kültürleşme stratejileri üzerine bir çalışma yürütmüş ve üç farklı kültürleşme stratejisi bulmuştur. Bunlar ayrılma, bütünleşmiş iki-kültürlülük ve muhafazakar iki-kültürlülüktür. Ayrılma stratejisi anaakım kültüre en düşük, etnik kültüre en yüksek yönelimli stratejidir ve katılımcıların %11.8'inde görülmüştür. Etnik kimliğin güçlü hissedildiği bütünleşmiş iki-kültürlülük stratejisinde Koreli kimliği Amerikalı kimliğinden belirgin şekilde daha

güçlüdür, ancak Koreli ve Amerikalı kültürlerin etkinliklerine katılım neredeyse eşittir. Katılımcıların %66.9'u bu stratejidedir. Muhafazakar iki-kültürlülük ise dil yeterliliği bakımından bütünleşmiş iki-kültürlülüğe benzemekle birlikte kültürel katılım açısından bu stratejiden farklılık göstermektedir. Katılımcıların %21.3'ü muhafazakar iki-kültürlülük stratejisinde çıkmıştır.

Aliyev ve Öğülmüş'ün (2016) çalışmasında farklı kültürel temellerden gelen bireylerin kültürleşme stratejileri incelenmiştir. Bu bağlamda 300 uluslararası öğrenciyle çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında bütünleşme evli grupta; erime ve ayrılma bekar grupta daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca, bütünleşme stratejisinin yaşla birlikte arttığı, ayrılma stratejisininse yaş küçüldükçe arttığı bulunmuştur. Türkiye'de kalış sürelerine bakıldığında, Türkiye'de daha kısa süredir bulunanların erime stratejisinde diğer gruplara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kısa süredir Türkiye'de olan katılımcılar en çok ayrılma stratejisindedir. Katılımcıların geldikleri bölgelerin kültürleşme stratejilerinde bir fark yaratıp yaratmadığına bakıldığında, Avrupa'dan gelen katılımcılarda erime stratejisinin yüksek olduğu bulunmuştur. Son olarak, katılımcıların yerleşim birimleri (şehir, kasaba, vb.) yalnızca ayrılma stratejisinde farklı çıkmıştır; şehirde yaşayan bireylerin ayrılma puanları yüksektir.

Güney Asya göçmenlerinin kültürleşme stratejilerini araştıran Needham, Mukherjee, Bagchi, Kim, Mukherjee, Kandula ve Kanaya (2017), çalışmalarında Berry'nin önerdiği dört kültürleşme stratejisinden üçünün Güney Asyalı göçmenler tarafından kullanıldığını bulmuştur. Sonuçlara göre 906 katılımcının yarısından fazlası bütünleşme stratejisi, dörtte biri erime stratejisi ve beşte biri ayrılma stratejisinde çıkmıştır. Aykırılışma stratejisi gösteren katılımcı olmamıştır ve Needham ve arkadaşları (2017) bunun nedeninin aykırılışma stratejisindeki bireylerin çalışmaya katılmayı reddetmiş olması olabileceğini ifade etmektedir.

Kültürleşme sürecinde cinsiyet farklılıklarını ele alan bazı araştırmalarda kadınların etnik kimliklerinin erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (örneğin, Bolling, 1974; Masuda, Hasegawa ve Matsumoto, 1973; Ting-Toomey, 1981). Diğer yandan, erkeklerin etnik kökenlerine bağlılıklarının kadınlarınkinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır (örneğin, Knuckle ve Asbury, 1986). Çalışmalardaki bu farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda, kültürleşme sürecinde cinsiyete bağlı farklılıklardan söz etmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır.

Alanyazındaki birçok çalışmada bütünleşme stratejisi göçmenlerde diğer stratejilerinden daha fazla ortaya çıksa da, farklı bulgulara ulaşan çalışmalar da vardır. İnce, Fassaert, Wit, Cuijpers, Smit ve Ruwaard'ın (2014) Hollanda'daki Türk göçmenlerle yaptığı çalışmada dört kültürleşme stratejisi ile depresif bozukluk ve kaygı bozukluğu arasındaki ilişki incelenmiştir. 210 katılımcının dahil olduğu çalışmada katılımcıların %41.4'ü ayrılma stratejisinde çıkmıştır. En az görülen strateji bu çalışmada da %11.4 ile aykırılışma çıkmıştır. Kültürleşme stratejilerinin depresif bozukluk ve kaygı bozukluğuyla ilişkisi irdelendiğinde ise, alıcı kültüre katılım stratejileri olan bütünleşme ve erime, depresif bozukluk ve kaygı bozukluğu ile düşük ilişkili çıkmıştır.

1.1.7.2. Kimlik Gelişimi Üzerine Türkiye'de Yapılan Çalışmalar

Kimlik gelişimiyle ilgili yukarıda açıklanan temel çalışmalar esas alınarak Türkiye'de yapılan çok sayıda çalışma bulunmaktadır.

Demir (2009) farklı sosyo-kültürel temellerden gelen ergenlerdeki kimlik gelişimini araştırmıştır. İstanbul'da yaşayan 229 ve Nusaybin'de yaşayan 232 ergenle yapılan çalışmada, iki şehirdeki ergenlerin kimlik statüleri karşılaştırılmıştır. Ayrıca, kimlik statülerinin cinsiyete, yaşa ve gelir düzeyine göre değişip değişmediği irdelenmiştir. Çalışmada, kimlik statülerinin yaşanan şehre göre değiştiği; Nusaybin'de yaşayan ergenlerin ideolojik boyutta kararsız kimlik, kişilerarası boyutta bağımlı kimlik ve kargaşalı kimlik puanlarının anlamlı biçimde yüksek olduğunu bulunmuştur. Ayrıca yaş ve cinsiyetin, ideolojik ve kişilerarası boyutlar ve kimlik statüleri ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Atak, Kapçı ve Çok (2013) bireyleşme türlerinin beliren yetişkinlikteki varlığını ve kimlik biçimlenmesinde bireyleşme türlerinin etkisini araştırmıştır. Araştırmaya 700 kişi katılmıştır. Sonuçta hem gelişimsel bireyleşme hem de standart bireyleşme katılımcılarda görülmüştür. Ayrıca, bireyleşme türlerine göre kimlik statülerinin farklılaştığı bulunmuştur. Çalışmanın başında öngörüldüğü gibi gelişimsel bireyleşmede olanların sağlıklı kimlik (başarılı kimlik gibi) biçimlenmesi, standart bireyleşmedekilerden daha yüksek, standart bireyleşmede olanların düşük kimlik (kaçınma gibi) biçimlenmesi, bireyleşme grubundakilerden daha yüksek çıkmıştır.

Morsünbül, Crocetti, Çok ve Meeus (2016), Meeus-Crocetti modelinin Türk örneğinde test etmek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Çalışmada 1201 ergen ve

beliren yetişkin yer almıştır. Çalışmanın sonuçları, modeldeki beş kimlik statüsünün Türk örnekleminde de ortaya çıktığını göstermiştir. Çalışmanın bulgularına göre kimlik statüleri kişilik ve benlik özelliklerine, sorun davranış ve iyi oluş haline ve kişilerarası ve grup içi ilişkilere göre değişmektedir. Çalışmada ayrıca kimlik gelişiminde cinsiyet ve yaş farklılıklarını irdelenmiş ve kimlik statülerinde cinsiyet ve yaşla ilişkili farklılıklar bulunmuştur.

Morsünbül ve Uçar (2017) kimlik stilleri, kimlik süreçleri ve kimlik statüleri ile beş kimlik işlevi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 208 üniversite öğrencisiyle yürütülen çalışmada kimlik işlevlerinin; kimlik stilleriyle ve kimlik süreçleriyle ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Başarılı kimlikte ve ipotekli kimlikte çıkanların kimlik işlev boyutlarının neredeyse tamamında en yüksek puanı, dağınık kimlik ve moratoryum kimlik statüsünde olanlarınsa en düşük puanı aldıkları görülmüştür.

1.1.7.3. Kültürleşme ve Kimlik İlişkisi Üzerine Yapılan Çalışmalar

Kültürleşme ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi inceleyen Schwartz, Kim, Whitbourne, Zamboanga, Weisskirch, Forhun, Vazsonyi, Beyers ve Luyckx (2013), kişisel kimlik statüleri ve kültürleşmeyle ilgili süreçleri araştırmak için Amerika'daki birinci ve ikinci kuşak göçmen yükseköğrenim öğrencileriyle çalışmıştır. Araştırma 2411 katılımcıyla gerçekleşmiştir. Katılımcılar siyah, beyaz, Hispanik, Doğu Asyalı, Güney Asyalı ve Orta Asyalı olarak gruplanmıştır. Araştırmanın birinci varsayımı yüksek bağlılık içeren başarılı kimlik ve ipotekli kimliğin miras alınan kültürü koruma durumunda ortaya çıkacağıdır. Bu varsayımın nedeni başarılı kimlikte olan kişilerin kendi etnik kültürleriyle Amerikan kültürünü birleştiren bir kimlik mozaigi oluşturma eğiliminde olacakları, ipotekli kimliktekilerince anababalarından devraldıkları değer ve görüşleri herhangi bir keşif sürecinden geçmeden kabul edecekleri düşüncesidir. Çalışmanın ikinci varsayımı, yüksek keşif içeren kimlik statüleri olan başarılı kimlik ve askıya alınmış kimlikte hem miras kültürün korunduğu, hem de Amerikan kültürünün edinildiği iki-kültürlü bir yapının ortaya çıkacağıdır. Schwartz ve arkadaşları (2013) çalışmalarında altı kümeli bir çözümlene geliştirmiştir. Bu altı küme başarılı kimlik, farklılaşmamış kimlik, ipotekli kimlik, askıya alınmış kimlik, dağılmış dağınık kimlik ve kaygısız dağınık kimliktir. Farklılaşmış kimlik, diğer bütün kategorilerden benzer puanı alarak herhangi bir kategoriye dahil olamayanların oluşturduğu bir kategoridir. Dağılmış dağınık kimlik, Marcia'nın kuramındaki dağınık kimliğe denk

gelmekteyken, yani çeşitli seçenekleri keşfetmeye çalışırken bağlanmada bulunacak kadar keşif yapmamışları içermekteyken, kaygısız dağınık kimlikte kimlik işlerine dahil olmayan ve bağlanma gerçekleştirilmekten mutlu olan kişiler bulunmaktadır. Siyah, beyaz, Hispanik, Doğu Asyalı, Güney Asyalı ve Orta Asyalı grupların tamamında herhangi bir kategoriye uymayan farklılaşmamış kimlik diğerlerinden daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca askıya alınmış kimlik ve başarılı kimlik statüsündekiler çeşitli kültürleşme indekslerinde yüksek puan alırken, kaygısız dağınık kimliktekiler kültürleşmeyle ilgili değişkenlerin neredeyse tamamında en düşük çıkmıştır. Bu sonuçlar kültürleşmenin başarılı kimlik ve askıya alınmış kimlikte yüksek olduğunu göstermektedir. Yani kültürleşme, kısmen de olsa, bireyin hangi kültüre bağlanacağına karar vermeden önce kültürleri keşfetme süreçleri demek olabilir.

Schwartz, Montgomery ve Briones (2006) derleme çalışmalarına kültürleşmenin altında yatan nedenin sosyal ve kimlik olduğunu ve kişisel kimliğin kültürleşme sürecinde bireye destek olacağını ileri sürerek başlamıştır. Çalışmanın amacı kültürleşme-kimlik ilişkisinin belirli bir pozisyonu almak amacıyla çıktığını ortaya koymaktır. Çalışmanın odağını ergenler ve beliren yetişkinlerden oluşturmaktadır. Bunun nedeni kimlik sorunlarının daha çok ergenlik ve beliren yetişkinlikte görülmesi ve gelişimsel nedenlerle göçmen ergenlerin ve beliren yetişkinlerin kültürel kimlik ve kişisel kimlik gelişimiyle ilgili sorunları daha çok yaşamasıdır. Dolayısıyla, kültürleşme ve kimlikle ilgili konuların olumsuz sonuçları en çok ergenler ve beliren yetişkinler için zararlı olmaktadır. Çalışmada Berzonsky'nin (1990) çalışmasından alıntı yapılarak kimlik değişiminin üç şekilde ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Bunlardan birincisi değişime karşı koyulması ve bu değişime yanıt olarak kişinin kimliğini bir amaca yönelik olarak gözden geçirmesidir. İkincisi dışsal normlara ve destek kaynaklarına önem vererek sosyal olarak uygun olacak biçimde davranmasıdır. Üçüncüsü ise var olan zorluklarından kaçarak ya da bunları yok sayarak yalnızca belirli durumlara yönelik değişim gösterilmesidir.

Williems, Chevrier, Perchec ve Carrizales (2018) ergenlikte ve beliren yetişkinlikte sivil toplum hareketlerine katılımın kişisel kimlik ve sosyal kimlikle ilişkisini inceledikleri çalışmalarını 1217 ergen ve beliren yetişkinle yürütmüştür. Kişisel kimlik statülerini ölçmek için Lucykx ve arkadaşlarının (2008) geliştirdiği beş boyutlu ölçeği kullanmışlardır. Ölçek bağlanma, içsel yatırımla özdeşleşme, seçeneklerin genişlemesine araştırılması, seçeneklerin derinlemesine araştırılması ve seçeneklerin saplantılı araştırılmasını içermektedir. Sosyal kimlik içinse aidiyet hissini dört alt sosyo-

bölgesel seviyede ölçen bir ölçek kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda altı kimlik statüsü bulunmuştur. Bunlar başarılı kimlik, ertelenmiş kimlik, ipotekli kimlik, dağılmış dağınık kimlik, kaygısız dağınık kimlik ve farklılaşmamış kimliktir. Dağılmış dağınık kimlik %19.2 ile en yüksek oranda çıkmıştır. Sosyal kimlikte ise bütünleşmiş sosyal kimlik %35.5 ile en yüksek oranda benimsenen sosyal kimlik olmuştur.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın amacı etnik kültürüyle benzer özellikler taşıyan bir kültürde uluslararası öğrenci olarak bulunan ve göç ettiği toplumun anadilini konuşabilen bireylerin kültürleşme stratejilerini ve kimlik statülerini ölçmek, ayrıca bu bireylerin kültürleşme stratejileri ve kimlik statüleri arasında bir ilişki olup olmadığını incelemektir.

Bu amaçla toplulukçu bir kültür olan Türk toplumuna, toplulukçu kültür özelliği taşıyan ülkelerden göç etmiş kişilerle çalışılmıştır. Bu kişilerin tamamı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen ve dil seviyeleri günlük iletişimlerini sürdürece kadar iyi bireylerdir.

Araştırmanın yanıtlamaya çalıştığı sorular şunlardır:

1. Türkiye’de uluslararası öğrencilerde yaygın olarak görülen bir kültürleşme stratejisi var mıdır?
2. Türkiye’de uluslararası öğrencilerde yaygın olarak görülen bir kimlik statüsü var mıdır?
3. Uluslararası öğrencilerin kültürleşme stratejileri, kimlik statülerini yordamakta mıdır?
4. Kimlik gelişimi ve kültürleşme stratejilerinde cinsiyet farklılığı var mıdır?

1.3. Önem

Gelişmiş ülkelerin çoğunda sayıları her geçen yıl artan uluslararası öğrenciler birçok alanda (örneğin, ekonomi, politika, psikoloji) çalışma konusu olmaktadır. Bu özel gruba yönelik yapılan bu çalışmanın bulguları farklı disiplinlerde yapılacak yeni çalışmalara

temel olabilecektir. Bu çalışma, uluslararası öğrencilerin kültürleşme stratejilerini ile kimlik statülerini irdeleyen ve bu ikisi arasındaki ilişkiyi araştıran ilk araştırmadır.

Uluslararası öğrencilerin kimlik statülerinin ve kültürleşme stratejilerinin anlaşılması ve bu durumların iyileştirilmesine yönelik adımları atılması küresel boyutta önem taşımaktadır. Çünkü bu süreçlerden etkilenen yalnızca kişilerin kendisi değil, aynı zamanda alıcı toplumlardır.

Bunlara ek olarak uluslararası öğrenciler ülkelerin kalkınması açısından da önemlidir. Dolayısıyla bu özel gurubun iyi oluşunu yükseltecek girişimlerde bulunmak oldukça önemlidir (Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2012). Bu çalışma göçün sürekli arttığı günümüz dünyasında alanyazına bu anlamda katkıda bulunmaktadır.

Ayrıca çalışma, yaygın olarak kabul gören iki kuram arasında bir ilişki olup olmadığını araştırmaktadır. Çalışmanın sonuçlarına göre bazı kültürleşme stratejileri ile kimlik statüleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Yani kültürleşme ile kimlik gelişim süreçleri ilişkilidir. Bu ilişkinin kanıtlanması, alanda yapılacak çalışmalara temel oluşturabilecek niteliktedir.

1.4. Sayıtlar

Çalışmanın verileri katılımcıların kendileriyle ilgili ifadelerine dayanmaktadır. Katılımcıların beyanlarında samimi ve objektif oldukları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Türkiye’de yaşayan yabancı uyruklu bireylere ulaşmaktaki zorluklar nedeniyle gruplar iş, eğitim, Türkiye’de geçirilen yıl gibi özellikler bakımından heterojendir. Bireylerin meslekleri ve eğitimleri bireycilik/toplulukçuluk eğilimlerini etkilemektedir. Ayrıca göç yaşantısının uzunluğunun kültürleşme stratejileri üzerinde etkileri bulunmaktadır. Bu nedenlerle katılımcıların bu açılardan homojen olması tercih edilecek olsa da, örneklemin zorluğu nedeniyle heterojen bir grupla çalışılmıştır.

Kimlik ergenlik dönemini de içeren bir kavram olmasına karşın ergen göçmenlerden veri toplamakta yaşanan çeşitli zorluklar nedeniyle çalışma yalnızca beliren yetişkinlerle yürütülmüştür.

Çalışmadaki katılımcılar üniversitelerin Türkçe öğretim merkezlerinde Türkçe dersi alan uluslararası öğrencilerdir. Katılımcılar günlük iletişimlerini sürdürece kadar Türkçe bilseler de Türkçeyi anadil düzeyinde konuşmadıkları için ölçek maddelerini anlamakta sıkıntı çekmiş ve bu yüzden ölçekleri tam olarak doldurmamış olabilirler.

1.6. Tanımlar

Beliren yetişkin: “Ergenlik ile yetişkinlik arasındaki dönemi (18-25 yaş) kapsayan belirgin bir gelişimsel dönem” (Doğan ve Cebioğlu, 2011).

Bireyci kültürler: Bireyin, bağlantıda olduğu gruptan daha çok vurgulandığı, özgürlüğün ve bireysel seçimlerin grup beklentilerinden daha önemli olduğu, grup-içi bağların çok güçlü olmadığı kültürlerdir.

Kimlik: Başka bir kişide aynı şekilde bulunmayan; biricikliği yaratan fiziksel ve psikolojik özelliklerin bütünüdür ve sosyal ve kişilerarası ilişkiler ile sosyal rollerle tanımlanır.

Kültürleşme: Bireyin yeni bir kültüre hem tutum hem davranışlarıyla uyum sağlama süreci.

Toplulukçu kültürler: Kişilerin ait olduğu grubun normlarının bireysel tercihlerden üstün tutulduğu, grubun değerlerini korumak ve grup üyeleriyle olan bağları güçlü tutmayı özgür seçimlerden daha üstte tutan kültürler.

Uluslararası öğrenciler: Bu çalışmadaki uluslararası öğrenciler, Türkiye’deki üniversitelerde lisans düzeyinde eğitim alan ya da Türkiye’ye yalnızca Türkçe öğrenmek için gelmiş yabancı uyruklu öğrencilerden oluşmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma kimlik statüleri ile kültürleşme stratejileri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlayan ilişkisel tarama modelinde (korelasyonel) bir araştırmadır. İlişkisel tarama modelindeki araştırmalarda değişkenler arasında ilişkiler ve bu ilişkilerin derecesini belirlemek amaçlanmaktadır. Bu araştırmalarda elde edilen ilişkilerin neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanması doğru değildir. Fakat bu araştırmalarda bir değişkeni etkileyen olası nedenler hakkında ipucu elde edilebilmekte ve bir değişkene göre diğer değişkenin değeri tahmin edilebilmektedir (Karasar, 2012).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, Türkiye’de yaşayan ve araştırmada kullanılan ölçme araçlarındaki maddeleri okuyup yanıtlayabilecek düzeyde Türkçe bilen yabancı uyruklu kişilerden oluşmaktadır. Süreçte, veri toplanan üniversitelerdeki öğrenci işleri biriminde çalışan personelden, öğrenci gruplarının dil yeterlilik düzeyine ilişkin bilgi alınmıştır. Türkçe öğretim merkezlerinde sınıflar kurlar şeklinde düzenlenmiştir ve bir üst kura geçmek için sınav yapılmaktadır. Çalışmanın verileri kayıtlarda B1 ve üzeri düzeydeki kurlarda okuyan öğrencilerden veri toplanmıştır. Kimlik arayışı özellikle ergenlik ve beliren yetişkinlik döneminde olduğu için araştırma bu iki dönemdeki yabancı uyruklu kişiler üzerinde yürütülmüştür. Araştırma kapsamında 316 yabancı uyruklu kişiden veri toplanmıştır. Kayıp veri ve uç değer analizden sonra 156 kişiye ait veri kalmıştır. Bunun nedeni katılımcıların ölçeklerdeki bütün maddeleri yanıtlamamasıdır. Ölçeklerin uygulanması yaklaşık 45 dakika sürdüğünden katılımcıların dikkatinin dağılması ve çalışmayı yarıda bırakmış olmaları olasıdır. Bunun yanı sıra, katılımcılar ölçek doldurmaya yabancı, dil düzeyleri ölçekteki bütün ifadeleri anlamada yetersiz ya da etnik kimlik ve kimliklerini irdeleyen çalışmadan rahatsız hissetmiş olabilir.

Katılımcıların demografik bilgilerinde eksiklikler bulunmaktadır. Bu durumun sebebi katılımcıların kişisel bilgilerini paylaşmaktan kaçınması olabilir. Demografik bilgilerine ulaşılabilen katılımcılar dikkate alındığında 39 farklı ülkeden katılımcı olduğu görülmektedir. Bu ülkeler çoğunlukla Asya (Moğolistan, Türkmenistan, Hindistan vb.) ve Afrika (Kongo, Tanzanya, Zimbabve vb.) kıtalarında yer alan ülkelerdir. Az sayıda olmasına rağmen Bosna Hersek ve Arnavutluk gibi Balkan ülkelerinden olan katılımcılar da bulunmaktadır. Katılımcıların Türkiye geliş tarihleri 2010 ile 2018 arasında değişmektedir. Katılımcıların çoğunluğu 2017 ve 2018 yıllarında Türkiye'ye gelmiştir. Katılımcıların yaşları 17 ile 38 arasında değişmektedir. Çoğunluk 18 ile 25 yaş arasındadır. Kişisel bilgi formlarında beliren yetişkinliğin tanımına uyduğu görülen katılımcılar, yani evlenmediği ve ekonomik olarak ailesine bağımlı olduğu için yetişkin rollerini tam olarak üstlenmediği görülen bireyler, yaşları beliren yetişkinlik tanımındakinden yüksek de olsa çalışmadan çıkarılmamıştır. Bu şekilde atık verinin sayısının daha da artması önlenmiştir. Katılımcıların 75'i erkek, 48'i kadındır. Cinsiyetini belirtmeyen 23 kişi bulunmaktadır. Katılımcıların 14'ü evli, 117'si bekadır. Medeni durumunu belirtmeyen 25 katılımcı vardır. Katılımcıların 69'u ailesinden maddi destek alırken 60'ı maddi destek almamaktadır. Ailesinden maddi destek alıp almadığına ilişkin soruya yanıt vermeyen 27 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların 20'si çalışırken 112'si çalışmamaktadır. Çalışıp çalışmadığı hakkında bilgi vermeyen 24 katılımcı vardır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların kültürleşme stratejilerini belirlemek için Kültürleşme Ölçeği, kimlik statülerini belirlemek içinse Ego Kimlik Süreci Ölçeği kullanılmıştır (örnek maddeler Ek A'da verilmiştir). Ayrıca katılımcıların demografik bilgileri hakkında veri toplamak için kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

2.3.1. Kültürleşme Ölçeği

Kültürleşme Ölçeği Berry (1989) tarafından geliştirilmiş ve Kızıldaş (2014) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır (örnek maddeler Ek B'de verilmiştir). Ölçek 5'li Likert tipi 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler göç etmiş bireylerin alıcı kültüre uyum süreçlerinde buldukları tercihleri ölçmektedir. Bu uyum sürecinde etnik

kültüre ve alıcı kültüre verilen önem, kişinin ait olduğu etnik grup ve alıcı grupla ilişkileri sürdürme derecesi ölçülmektedir. Ölçeğin orijinali ve uyarlanmış hali “Bütünleşme”, “Marjinalleşme”, “Ayrılma” ve “Erime” olmak üzere dört faktörden oluşmaktadır. Bu faktörlere ait Cronbach α değerleri sırasıyla 0.77, 0.78, 0.73 ve 0.84’tür. Uyarlanmış ölçeğin verilerin toplandığı grup için Cronbach α değerleri hesaplanmıştır. Araştırma grubu için “Bütünleşme”, “Marjinalleşme”, “Ayrılma” ve “Erime” faktörlerine ait Cronbach α değerleri sırasıyla 0.74, 0.79, 0.68 ve 0.86’dır.

Ölçekte yer alan “hemşeri” sözcüğünün yabancı kökenli bireyler tarafından anlaşılmasının zor olabileceği göz önüne alınarak, sözcüğün İngilizce karşılığı olan “citizen” kelimesi de açıklamalar bölümünde yer almıştır.

2.3.2. Ego Kimlik Süreci Ölçeği

Ego Kimlik Süreci Ölçeği, Balisteri, Busch-Rossnagel ve Geisinger(1995) tarafından geliştirilmiş ve Morsünbül ve Atak (2013) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 6’lı Likert tipi 32 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler kimlik gelişimi boyutlarını ölçmektedir. Ölçeğin “Bağlanma (İçsel Yatırım)” ve “Keşif” adlı iki faktörü bulunmaktadır. Her iki faktör de 16 madde ile ölçülmektedir. Alt faktörlerden alınabilecek en düşük ve en yüksek puanlar sırasıyla 16 ve 96’dır.

Ölçeğin uyarlanması sürecinde dil eşdeğerliğini belirlemek amacıyla ölçeğin Türkçe ve İngilizce formları hem İngilizceyi hem de Türkçeyi iyi bilen 24 doktora öğrencisine uygulanmıştır. Bu iki formdan elde edilen puanlar arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı 0.94’tür. Uyarlanmış ölçeğin yapı geçerliği belirlemek için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen iki faktörlü yapı toplam varyansın %56.62’sini açıklamaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda iki faktörlü yapının Türk kültürüne iyi uyum sağladığı bulunmuştur. Uyarlanmış ölçeğin güvenilirliği belirlemek için alt faktörlere ait Cronbach α ve test-tekrar test güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Bu faktörlere ait Cronbach α değerleri sırasıyla 0.85 ve 0.82’dir. Test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ise sırasıyla 0.89 ve 0.87’dir. Uyarlanmış ölçeğin verilerin toplandığı grup için Cronbach α değerleri hesaplanmıştır. Araştırma grubu için bağlanma ve keşif faktörlerine ait Cronbach α değerleri sırasıyla 0.72 ve 0.71’dir.

Ölçek, bağlanma ve keşif boyutlarıyla Marcia (1980) tarafından önerilen modeldeki başarılı kimlik, ipotekli kimlik, askıya alınmış kimlik ve dağınk kimlik statülerini

ölçmektedir. Kimlik statülerine ilişkin daha güncel modeller olmasına karşın (örneğin, Crocetti, Schwartz, Fermani ve Meeus, 2010; Luyckx, 2008) Marcia'nın (1980) modelinin kullanılmasının nedeni, kimlik statüleri ile kültürleşme stratejileri arasındaki ilişkinin ve bu kapsamda uluslararası öğrenci grubunun alanyazında ilk kez incelenecek olmasıdır. Temel bir çalışma olması planlanan araştırmada, kimlik statülerine ilişkin en temel model kullanılmıştır.

2.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan kişilerin demografik bilgileri hakkındaki veri toplayabilmek için araştırmacı tarafından kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Bu form aracılığıyla katılımcıların ülkeleri, Türkiye'ye geliş tarihleri, cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, çalışma durumları ve aileden maddi destek alma durumları hakkında bilgi toplanmıştır.

2.4. Verilerin Toplanması

Veriler toplanırken öncelikle Google Forms adlı çevrimiçi anket uygulamasından yararlanılmıştır. Araştırmacı, Türkiye'de yaşayan yabancı uyruklu bireylere yönelik sosyal medya gruplarında anketin bağlantısını paylaşmıştır. Ancak, bu yolla katılım çok düşük olmuştur; ankete yalnızca 32 kişi yanıt vermiştir. Bu nedenle araştırmacı yüz yüze anket uygulamasına geçmiştir. Türkiye'deki dört farklı üniversitenin Türkçe öğrenim merkezlerinde okuyan öğrencilerden, yöneticilerin ve öğretmenlerin izni alınarak ders saati sırasında sınıflara girilerek veri toplanmıştır. Böylelikle araştırmacı önemli noktaları sözel olarak vurgulayabilmiştir ve katılımcıların sorularını yanıtlayabilmiştir. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmıştır. Bu durum gerek sözlü, gerekse Gönüllü Katılım Formunda (Ek C) yazılı olarak belirtilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında 314 kişiden veri toplanmıştır. Kayıp veri analizden çıkarıldığında 157 kişiye ait veri kalmıştır. Uç değer analizi sonucunda 156 kişiye ait veri kalmıştır. Söz konusu kayıp veriyi kurtaracak ve analizlere katabilecek istatistiksel

yöntemler olmasına karşın, çalışmanın sonuçlarının daha güvenilir olması amacıyla kayıp veriler analizlere dahil edilmeyerek yalnızca 156 kişiye ait veriler analiz edilmiştir. Bu durum özellikle kayıp veri oranının yüksekliği nedeniyle önemlidir. Bu kadar yüksek orandaki kayıp verinin kurtarılması çalışmanın güvenilirliğine zarar verecek niteliktedir.

Araştırmaya katılan yabancı uyruklu kişilerin kültürleşme stratejisini belirlemek için kültürleşme ölçeğinin alt boyutlarına göre kümeleme analiz yapılmıştır. Kültürleşme stratejisi sayısı dört olduğu için küme sayısı analiz başlangıcında dört olarak belirlenmiştir. Küme sayısı analizden önce bilindiği için hiyerarşik olmayan kümeleme analizi kullanılmıştır. Kümeleme analizinin varsayımları kontrol edilmiştir. Kümeleme analizinde kullanılan değişkenler arasında çoklu bağlantı problemi olmadığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan yabancı uyruklu kişilerin kimlik statülerini belirlemek için Ego Kimlik Süreci Ölçeğinin alt boyutları olan bağlanma ve keşif puanları kullanılmıştır. Öncelikle bağlanma ve keşif puanları dağılımının medyanları belirlenmiştir. Hem bağlanma hem keşif puanlarının medyanı 61 olarak hesaplanmıştır. Bağlanma puanı 61'den küçük olan kişiler düşük, 61 ve üzerinde olan kişiler yüksek bağlanma düzeyindeki kişiler olarak sınıflanmıştır. Benzer şekilde keşif puanı 61'den küçük olan kişiler düşük, 61 ve üzerinde olan kişiler yüksek keşif düzeyindeki kişiler olarak sınıflanmıştır. Daha sonra bağlanma ve keşif düzeylerine göre kişilerin kimlik statüleri belirlenmiştir. Kimlik statüleri belirlenirken kullanılan sınıflama yöntemi Çizelge 1'de özetlenmiştir.

Kültürleşme stratejileri ve kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için ilk olarak Kültürleşme Ölçeği ve Ego Kimlik Süreci Ölçeğinin alt boyutları arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Kültürleşme stratejilerinin bağlanma ve keşif puanlarıyla ilişkili olup olmadığını belirlemek için çoklu regresyon yapılmıştır. Çoklu regresyon analizin normallik varsayımının test edilmesi için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmış, çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1 ile +1 arasında olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda veri setinin regresyon analizinin normallik varsayımını sağladığı görülmüştür. Doğrusallık varsayımını test etmek için saçılma diyagramları çizilmiş ve bu varsayımın sağlandığı görülmüştür. Ayrıca değişkenler arasında çoklu bağlantı problemi bulunmamıştır. Kültürleşme stratejileri ve kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için çapraz tablo da oluşturulmuştur. Kültürleşme Ölçeği alt boyutlarına göre yapılan kümeleme

analizi sonucu elde edilen gruplar ve kimlik statülerinin çapraz tablosundaki gözeneklerdeki kişilerin yüzdeleri yorumlanmıştır.

Kadın ve erkek katılımcıların kültürleşme stratejileri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için ilişkisiz örneklem t testi analizi yapılmıştır. Benzer şekilde kadın ve erkek katılımcıların bağlanma ve keşif puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için ilişkisiz örneklem t testi analizi yapılmıştır. Katılımcıların 23'ü cinsiyetini belirtmediği için t-testi analizleri 133 kişiye ait veriyle yapılmıştır.

Analizler sırasında SPSS 20.0 kullanılmıştır. Elde edilen istatistiklerin anlamlılığını test ederken anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Katılımcıların Kültürleşme Stratejilerine Ait Bulgular

Araştırmaya katılan yabancı uyruklu kişilerin Kültürleşme Ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlara ait betimsel istatistikler Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 1.

Katılımcıların Kültürleşme Stratejilerine Ait Betimsel İstatistikler

Strateji	N	\bar{X}	Madde		SS	Min.	Maksimum	Çarpıklık	Basıklık
			Sayısı (k)	\bar{X}/k					
Bütünleşme	156	35.84	10	3.58	6.58	16	50	-0.26	0.06
Ayrılma	156	26.05	9	2.89	5.93	9	41	-0.23	0.31
Erime	156	28.30	11	2.57	8.84	11	50	-0.12	-0.88
Aykırılışma	156	22.13	10	2.21	7.45	10	41	0.34	-0.48

Çizelge 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan kişilerin bütünleşme, ayrılma, erime ve aykırılışma alt boyutlarından aldıkları puanların ortalaması sırasıyla 35.84, 26.05, 28.30 ve 22.13’tür. Puan ortalamasının madde sayısına bölünmesiyle elde edilen ortalama değerler (\bar{X}/k) incelendiğinde en büyük değer bütünleşme boyutuna ait olduğu görülmektedir. Bu boyutu sırasıyla ayrılma, erime ve aykırılışma boyutları takip etmektedir. Bu bulgu katılımcıların bütünleşme alt boyutu puanlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Bütünleşme puanları dağılımının sola çarpık olması bu durumun diğer bir göstergesidir. Aykırılışma puanlarının sağa çarpık olması puanların genel olarak düşük olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan yabancı uyruklu kişilerin bütünleşme, ayrılma, erime ve aykırılışma alt boyutlarından aldıkları puanlara göre kültürleşme stratejilerini belirlemek için yapılan kümeleme analizi sonuçları Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2.

Kültürleşme Stratejisine Ait Kümeleme Analizi Sonuçları

	N %	Bütünleşme	Ayrılma	Erime	Aykırılışma
Bütünleşme	44 (28.20)	40.82	21.61	23.11	16.93
Ayrılma	26 (16.67)	29.38	31.19	19.00	18.00
Erime	75 (48.08)	36.49	27.44	35.75	25.75
Aykırılışma	11 (7.05)	26.73	22.18	20.27	28.00

Çizelge 2’de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan yabancı uyruklu kişilerin %48.08’i erime stratejisindedir. Bu stratejiyi sırasıyla bütünleşme (%28.20), ayrılma (%16.67) ve aykırılışma (%7.05) stratejileri takip etmektedir. Aykırılışma stratejisinde olup hem kendi kültürünü hem de Türk kültürünü reddeden kişi sayısının az olduğu görülmektedir.

Bu bulgular alanyazındaki bütünleşme stratejisini en çok tercih edilen strateji olarak bulan çok sayıdaki çalışmanın bulguları desteklememektedir. Kültürleşme stratejileri modelini geliştiren Berry’nin (1997) öne sürdüğü ve çok sayıda çalışmanın desteklediği kültürleşme stratejileri arasında en çok görülen stratejinin bütünleşme olduğu sonucuyla bu çalışmanın bulguları uyumlu değildir.

Kişilerin erime stratejisinde çıkmasının bir nedeni alıcı toplumun erime potası stratejisi benimsiyor olmasıdır. Bununla birlikte çalışmanın katılımcıları kendileri gibi göçmen bireylerle zaman geçiren bireylerden oluşmuştur. Türkçe öğrenmek için gittikleri üniversitelerin ilgili birimlerinde ve yurtlarda kendileri gibi göçmen bireylerle yaşamaktadırlar. Dolayısıyla günlük iletişimleri daha çok azınlık gruplarıdır ve erime stratejisi benimsemelerine neden olacak alıcı toplum baskısına maruz kalmalarıyla sonuçlanabilecek deneyimleri sınırlıdır. Buna karşın, alıcı toplumla daha sınırlı olan iletişimlerinin erime stratejisine neden olacak deneyimler yaşamalarını olanaksız kıldığını söylemek de mümkün değildir.

Diğer taraftan, örneklemdaki ülke çeşitliliği göz önüne alındığında, kişiler bağlanabilecekleri bir etnik grup bulmakta zorlanmış olabilirler. Bu durumda erime stratejisinin ortaya çıkması olasıdır. Bireysel olarak ortaya çıkan erime stratejisi arttıkça, durum bir norma dönüşebilir ve yeni gelenlerin erime stratejisine yönelmesi için bir neden olabilir. Berry’e (1997) göre grubun erime stratejisinde olması, yeni gelenlerin de bu stratejiye yönelmesi için bir nedendir.

Göç edilen ülkenin dilini bilmek de erime stratejisi için bir nedendir. Katılımcıların hepsinin Türkçeyi iletişim dili olarak kullanabildiği ve büyük bölümünün Türkiye’de bulunma nedeninin Türkçe öğrenmek olduğu düşünüldüğünde, erime stratejisinin yüksek çıkmasının bir nedeni de katılımcıların Türk dilindeki yüksek yeterlilik düzeyi olabilir.

Bütünleşme stratejisi %28.20 ikinci en çok tercih edilen stratejidir. Bunun nedeni kültürel benzerlikler olabilir. Öncelikle Türkiye’de ve katılımcıların geldiği ülkelerde hakim din aynıdır. Çalışmadaki katılımcıların tamamı Müslüman ülkelerden gelmektedir. Ayrıca, yine hem Türk kültürü hem de katılımcıların etnik kültürleri toplulukçu kültürlerdir. Alıcı toplumla kültürel benzerlikleri fazla olan toplumlardan gelen bireylerdeki kültürleşme sürecinin, alıcı toplumdan göreceklere kabulü kolaylaştırdığı göz önüne alındığında bütünleşme stratejisinin yüksekliği doğal bir sonuç olarak ele alınabilir. Hem göç eden bireyin alıcı topluma duyacağı yakınlık, hem de alıcı toplumun göç eden bireye göstereceği yakınlık bireylerin bütünleşme stratejisi göstermesine katkıda bulunmaktadır ve çalışmadaki katılımcılar için de bu durum geçerlidir.

Sonuçta en yüksek oranda görülen iki strateji olan erime ve bütünleşme toplamda 76.28’lik bir yüzde ile katılımcıların $\frac{3}{4}$ ’ünden fazlasında görülmüştür. Bu durum olumlu bir bulgu olarak yorumlanabilir, çünkü bütünleşme ve erime stratejileri bireylerin uyum süreçlerini kolaylaştıran ve psikolojik iyi oluş hallerini yükselten bulunan iki olumlu stratejidir.

Ayrılma stratejisi %16.67 ile üçüncü sırada çıkmıştır. Türkiye’deki uluslararası öğrencilerin küçük bir bölümü Türk kültürünün beklenti ve değerlerini reddederek kendi etnik kültürlerine bağlılık göstermeyi seçmiştir. Bu sonuç, erimenin yüksekliğinin olası nedenle ortaya çıkmış olabilir. Ailelerini ve çevrelerini arkalarında bırakarak Türkiye’ye gelen bireyler burada bağlılık hissedecekleri bir etnik grup bulamamış olabilirler. Ayrıca alıcı toplumun parçası olmayarak yaşamak toplulukçu kültürün insanları için zor olabilir, çünkü çevreden onay ve destek görmek bu kültürlerden gelenler için çok önemlidir (Hofstede, 1984).

Çalışmada aykırılışma en az tercih edilen strateji olarak ortaya çıkmıştır. Bu durum alanyazındaki diğer birçok çalışmanın bulgularını desteklemektedir. Katılımcıların yalnızca %7.05’i aykırılışma stratejisinde çıkmıştır. Bu durum katılımcıların büyük çoğunluğunun iki kültürden az birine ait olmak istediğini göstermektedir. Aidiyet hissi psikolojik iyi oluş için gereklidir. Dolayısıyla, bu stratejinin oranının düşüklüğü olumlu

bir duruma işaret etmektedir. Zaten aykırılışma stratejisi içerdiği uyumsuzluk nedeniyle birey ve alıcı toplum için en riskli stratejidir ve az görülmesi istendik bir durumdur.

3.2. Katılımcıların Kimlik Statüsüne Ait Bulgular

Araştırmaya katılan yabancı uyruklu kişilerin Ego Kimlik Süreci Ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlara ait betimsel istatistikler Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3.

Katılımcıların Kimlik Statüsüne Ait Betimsel İstatistikler

Kimlik Statüsü	N	\bar{X}	Madde Sayısı (k)	\bar{X}/k	SS	Min.	Maks.	Çarpıklık	Basıklık
Bağlanma	156	61.95	16	3.87	10.72	35	88	0.03	-0.43
Keşif	156	60.59	16	3.79	10.47	30	85	-0.22	-0.03

Çizelge 3 incelendiğinde katılımcıların bağlanma ve keşif alt boyutlarından aldıkları puanların ortalamasının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Benzer şekilde standart sapmalarda birbirine yakındır. Çarpıklık ve basıklık değerleri bağlanma ve keşif puanlarının normal dağılıma yakın bir dağılıma sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmaya katılan yabancı uyruklu kişilerin hangi kimlik statüsüne sahip olduklarını belirlemek için bağlanma ve keşif puanlarının medyanları kullanılmıştır. Hem bağlanma hem de keşif için medyandan düşük puanlar düşük, medyan ve üzerindeki puanlar yüksek olarak sınıflanmıştır. Hem bağlanma hem de keşif puanı yüksek olan kişiler başarılı kimlik; bağlanma puanı yüksek, keşif puanı düşük olan kişiler ipotekli kimlik; bağlanma puanı düşük, keşif puanı yüksek kişiler askıya alınmış kimlik; hem bağlanma hem de keşif puanı düşük olan kişiler dağınık kimlik statüsüne sahip olacak şekilde sınıflanmışlardır. Katılımcıların kimlik statüsüne göre dağılımları Çizelge 4'te özetlenmiştir.

Çizelge 4.

Katılımcıların Kimlik Statüsüne Göre Dağılımı

Kimlik Statüsü	N	%
Başarılı	46	29.49
İpotekli	33	21.15
Askıya Alınmış	34	21.80
Dağınık	43	27.56

Çizelge 4'te görüldüğü üzere, araştırmaya katılan yabancı uyruklu bireylerin %29.49'u başarılı kimlik statüsüne, %21.15'i ipotekli kimlik statüsüne, %21.80'i askıya alınmış kimlik statüsüne ve %27.56'sı dağınık kimlik statüsüne sahiptir. En çok başarılı kimlik statüsüne, en az ise ipotekli kimlik statüsüne sahip kişi olduğu görülmektedir.

Bulgulara göre katılımcıların büyük bölümü %29.49'la başarılı kimlik statüsündedir. Yani, kimlik gelişimleri süreçlerinde keşif ve bağlanma boyutlarını gerçekleştirmişlerdir. Katılımcıların kimlik gelişimlerinin hala devam ettiği beliren yetişkinlik döneminde oldukları ve uluslararası öğrenciler oldukları göz önüne alındığında, hem kendi etnik kimlikleriyle ilgili keşif ve bağlanmayı hem de alıcı kültürle ilgili keşif ve bağlanmayı gerçekleştirdikleri yorumunda bulunulabilir.

Katılımcıların büyük bölümü, göç sonucu değişen düzenlerini, yeni ilişkilerini, güvenme ve güvende hissetme gibi gereksinimlerini dengelemiştir ve başarılı kimliktedir.

Başarılı kimlik statüsünün yüksek çıkması kültürleşme ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi inceleyen Schwartz ve arkadaşlarının (2013) çalışmasının sonuçlarıyla uyumludur. Yüksek başarılı kimlik oranı kültürleşme sürecinde bireyin keşif yaptığına işaret etmektedir.

İkinci sırada en çok görülen dağınık kimlik (%27.56) ile ilk sıradaki başarılı kimlik (%29.49) statüsündeki katılımcı yüzdeleri birbirine yakındır. Dağınık kimliğin bu kadar yüksek çıkmasının nedeni yukarıda söz edildiği gibi göç sonucu değişen ilişkilerin, dengelerin, yaşantıların ve gereksinimlerin göç etmiş bireyleri olumsuz etkilemesi, bunun sonucunda bireyin keşif ve bağlanma süreçlerine ilgi duymaması olabilir. Kültürleşme kimlikte de yer alan psikolojik değişimleri içermektedir ve bu değişimlere ayak uydurmak göç eden bireyler için zorlu görevlerdir. Bireylerin hem etnik kültürünün beklentilerine hem de alıcı kültürün normlarına uygun kimlik gelişimleri kültürleşme sürecinde yaşanacak zorlukların başında gelmektedir (Schwartz, Montgomery ve Briones, 2006; Gümüş, 1997).

Bunlara ek olarak katılımcılar Türkiye’de geçici olarak bulunmaktadır ve Türkçe öğrenimlerini tamamladıktan sonra çoğu ülkesine geri dönecektir. Geçici bir durum olan göç yaşantıları bireylerin yeniden keşif yapmaya ve bağlanmaya yönelimlerini engellemiş olabilir. Bağlanma, bir içsel yatırımdır ve katılımcıların Türkiye’de buldukları geçici süreyi yatırımda bulunmaya değer bulmamış olması olasıdır. Bir başka ifadeyle uluslararası öğrenciler görece kısa bir dönemi kapsayacak Türkiye yaşantıları süresince keşif ve bağlanmanın içerdiği psikolojik yükten kaçınmış olabilirler. Yüksek çıkan dağınık kimlik Williems ve arkadaşlarının (2018) güncel çalışmasının bulgularıyla paraleldir.

3.3. Kültürleşme Stratejisi ve Kimlik Statüsü Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Kültürleşme stratejileri ile kimlik statüleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için öncelikli olarak Kültürleşme Ölçeği ve Ego Kimlik Süreci Ölçeğinin alt boyutları arasındaki korelasyona bakılmıştır. Bu iki ölçeğin alt boyutları arasındaki korelasyonlar Çizelge 5’te verilmiştir.

Çizelge 5.

Kültürleşme Stratejileri ve Kimlik Statüleri Arasındaki Korelasyonlar

Değişken	1	2	3	4	5	6
1.Bütünleşme	-					
2.Ayrılma	-0.19*	-				
3.Erime	0.26**	0.17*	-			
4.Aykırılışma	-0.13	0.24**	0.42**	-		
5.Bağlanma	0.04	0.03	-0.11	-0.23**	-	
6.Keşif	0.20*	0.01	-0.25**	-0.18*	0.06	-

*p<0.05,**p<0.01

Çizelge 5’te görüldüğü üzere, kimlik statülerinin bağlanma alt boyutu ile anlamlı ilişki gösteren tek kültürleşme stratejisi aykırılışmadır. Aykırılışma stratejisi ve bağlanma arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r = -0.23$, $p < 0.01$). Kimlik statülerinin keşif alt boyutuyla bütünleşme stratejisi arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki vardır ($r = 0.20$, $p < 0.05$). Keşif ile erime

($r = -0.25$, $p < 0.01$) ve aykırılışma ($r = -0.18$, $p < 0.05$) stratejileri arasında negatif yönde ve düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmaktadır.

Kültürleşme stratejilerinin kimlik statüleriyle ilişkili olup olmadığını belirlemek için regresyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucu elde edilen bulgular Çizelge 6'da özetlenmiştir.

Çizelge 6.

*Kimlik Statülerine İlişkin Çoklu Regresyon Sonuçları**

Bağımlı Değişken	Yordayıcı	B	SH	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Bağlanma	Sabit	63.71	6.98		9.12	0.00		
	Bütünleşme	0.06	0.14	0.04	0.44	0.66	0.04	0.04
	Ayrılma	0.17	0.15	0.10	1.14	0.25	0.03	0.09
	Erime	-0.04	0.11	-0.04	-0.38	0.70	-0.11	-0.03
	Aykırılışma	-0.33	0.13	-0.23**	-2.50	0.01	-0.22	-0.20
R = 0.24, R ² = 0.06								
F(4,151) = 2.37, p = 0.06								
Keşif	Sabit	48.95	6.48		7.55	0.00		
	Bütünleşme	0.49	0.13	0.31**	3.75	0.00	0.20	0.29
	Ayrılma	0.24	0.14	0.13	1.70	0.09	0.01	0.14
	Erime	-0.40	0.11	-0.34**	-3.80	0.00	-0.25	-0.30
	Aykırılışma	-0.04	0.12	-0.03	-0.31	0.76	-0.18	-0.03
R = 0.39, R ² = 0.15								
F(4,151) = 6.73, p = 0.00								

*N=156, **p<0.05

Çizelge 7'de görüldüğü üzere, bağlanma kimlik statüsünü bağımlı değişken ve kültürleşme stratejilerinin yordayıcı olduğu regresyon modeli anlamlı değildir (F(4,151) = 2.37, $p > 0.05$; R² = 0.06). Kültürleşme stratejileri bağlanma değişkenindeki varyansın çok az bir kısmını (%6) açıklamaktadırlar. Bu bulguya göre bağlanma kimlik boyutu ve kültürleşme stratejileri arasındaki ilişkinin düşük olduğu çıkarımı yapılabilir.

İkili ve kısmi korelasyonların düşük olması da bu durumun bir göstergesidir. Kültürleşme stratejilerinden sadece aykırılışmanın bağlanmayı anlamlı bir şekilde yordadığı görülmektedir ($\beta = -0.23$, $p < 0.05$). Aykırılışma kültürleşme stratejisi ve bağlanma arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Bu stratejideki kişilerin bağlanma puanlarının düşük olduğu çıkarımı yapılabilir. Kültürleşme stratejileri birlikte, keşif kimlik statüsünü anlamlı bir şekilde yordamaktadırlar ($F(4,151) = 6.73$, $p < 0.05$; $R^2 = 0.15$). Kültürleşme stratejileri birlikte keşif değişkeniyle orta düzeyde ve anlamlı ilişki göstermekte olup ($R=0.39$) keşif değişkenindeki varyansın %15'ini açıklamaktadırlar. Kültürleşme stratejilerinden bütünleşme ($\beta=0.31$, $p<0.05$) ve erime ($\beta=-0.34$, $p<0.05$), keşif değişkenini anlamlı olarak yordamaktadırlar. Bütünleşme stratejisiyle keşif arasında pozitif yönde ilişki bulunmaktadır. Erime ve keşif arasında negatif yönde ilişki bulunmaktadır.

Kimlik gelişiminin bağlanma boyutu ile aykırılışma kültürleşme stratejisinin anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki göstermiş, yani bağlanma yüksekken aykırılışma düşük, bağlanma düşükken aykırılışma yüksek çıkmıştır. Aykırılışma stratejisinde etnik kültüre ve alıcı kültüre bir yönelim gösterilmemesi ile kimlik gelişiminde bağlanma gerçekleşmemesi birbiriyle uyumlu olabilir. Yani, kişi kültürleşme sürecinde iki kültürden birine bağlanmayarak aykırılışma stratejisinde yüksek çıkarken, kimlik gelişiminde de bağlanmada bulunmamıştır. Bu durum çalışmadaki uluslararası öğrencilerin içinde buldukları geçici durum karşısında kültür ya da kimlikle ilgili gelişim ya da uyum gösterme çabasına girmemesi şeklinde yorumlanabilir. Bunun nedeni hem kültürleşmenin, hem de kimlik gelişiminin zorlu süreçler olması ve kişinin bu zorluklarla mücadele etmek için gerekli motivasyonunun olmaması olabilir.

Kimlik gelişiminin keşif boyutu ile bütünleşme kültürleşme stratejisi arasındaki pozitif yönlü ilişkiye bakıldığında, bütünleşme stratejisinin gerekliliği olan hem etnik kültüre, hem de alıcı kültüre dengeli bir uyum göstermenin doğası gereği bir keşif ve ayarlama süreci içermesi nedeniyle bu ilişkinin anlaşılabilir olduğu ifade edilebilir. Yani, bütünleşme stratejisi zaten bir keşif süreci gerektirmektedir ve bu stratejideki kişilerin kimlik gelişiminin boyutu olan keşifte yüksek puan almaları uyumlu bir sonuçtur.

Ayrıca, bütünleşme stratejisi gösteren bireylerin psikolojik iyi oluş hallerinin diğer üç stratejiden birindeki bireylere göre daha yüksek olduğu (Chen, Benet-Martínez ve Bond, 2018; İnce, Fassaert, de Wit, Cuijpers, Smit, Ruwaard ve Riper, 2014; Schwartz,

Zamboanga ve Jarvis, 2007) ve aynı şekilde kimlik gelişiminde keşif sürecinin sağlıklı kimlik gelişimi için önemli olduğu görüşleri bir arada değerlendirildiğinde (Marcia, 1980), bütünleşme stratejisindeki bireylerin keşif puanlarının yüksek olması bireylerin içsel dinamikleriyle tutarlı olarak yorumlanabilir.

Erime kültürleşme stratejisi ile kimlik gelişiminin keşif boyutu arasındaki negatif yönlü ilişki, erimenin içerdiği alıcı kültüre yüksek uyum ve etnik kültürden uzaklaşma durumlarına bakarak yorumlanabilir. Erime stratejisindekilerin, alıcı kültürle ilgili yeterince keşif yapmadan, kültürleşme ve göç sürecini görece sorunsuz bir şekilde yaşamak için doğrudan alıcı kültürü kabul ettikleri varsayılırsa, bu kişilerin kimlik gelişimi süreçlerinde de keşif yapmaktan kaçınmaları beklenebilir. Yani, erime stratejisini alıcı kültürü yeterince irdelemeden, uyum sürecinde yeterince çaba harcamadan kabullenen birey, kimlik gelişimi sürecinde de keşif boyutunun içerdiği bunalım ve zorluklardan kaçınarak ipotekli ya da dağınık kimlik statülerini gösterebilir.

Araştırmaya katılan yabancı uyruklu kişilerin kültürleşme stratejisi ve kimlik statüsü arasında nasıl bir ilişki olduğunu görmek için çapraz tablo oluşturulmuştur. Katılımcıların kültürleşme stratejisi ve kimlik statüsüne göre dağılımı Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7.

Katılımcıların Kültürleşme Stratejisi ve Kimlik Statüsüne Göre Dağılımı

		Kimlik Statüsü				Toplam
		Başarılı	İpotekli	Askıya		
				Alınmış	Dağınık	
Kültürleşme Stratejisi	Bütünleşme	17	5	12	10	44
		38.64	11.36	27.27	22.73	100
	Ayrılma	10	9	5	2	26
		38.46	34.62	19.23	7.69	100
	Erime	17	14	13	31	75
22.67		18.67	17.33	41.33	100	
Aykırılaşıma	2	5	4	0	11	
	18.18	45.46	36.36	0	100	
Toplam		46	33	34	43	156
		29.49	21.15	21.8	27.56	100

Çizelge 7’de görüldüğü üzere, bütünleşme stratejisindeki kişilerin %38.64’ü başarılı kimlik statüsüne sahiptir. Bu statüyü sırasıyla askıya alınmış kimlik statüsü (%27.27), dağınık kimlik statüsü (%22.73) ve ipotekli kimlik statüsü (%11.36) takip etmektedir. Ayrılma stratejisindeki %38.46’sı başarılı kimlik statüsüne ve %34.62’si ipotekli kimlik statüsüne sahiptirler. Az sayıda kişi (%7.69) ise dağınık kimlik statüsüne sahiptir. Erime stratejisindekilerin %41.33’ü dağınık kimlik statüsüne sahiptir. Bu statüyü sırasıyla başarılı kimlik statüsü (%2.67), ipotekli kimlik statüsü (%18.67) ve askıya alınmış kimlik statüsü (%17.33) takip etmektedir. Aykırılma stratejisindekilerin yaklaşık yarısı (%45.46) ipotekli kimlik statüsüne sahiptir. Bu stratejidekilerin kişilerden dağınık kimlik statüsüne sahip olan hiç kimse bulunmamaktadır.

Bütünleşme kültürleşme stratejisindeki katılımcıların çoğunluğunun başarılı kimlik göstermesi, hem bütünleşmenin hem de başarılı kimlik gelişiminin iki yönlü süreçleri sorunsuz olarak yönetmesi anlamına geldiği için uyumlu sonuçlar olarak adlandırılabilir. Bütünleşme stratejisi etnik kültüre ve alıcı kültüre uyumu gerektirmektedir. Yani birey kendi geldiği kültürün değer ve normları ile göç ettiği toplumun beklentiler arasında bir denge kurmalıdır. Bu dengeyi kurmak iki kültürü de yeterince tanımayı ve iki kültüre de yakınlık duymayı ve yönelmeyi gerektirebilir. Kültürleri yeterince tanımak keşif, kültürlere yönelmekse bağlanmayı çağrıştırabilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, çalışmanın işaret ettiği bütünleşme-başarılı kimlik arasındaki pozitif yönlü ilişki bireyler açısından içsel olarak tutarlı bir ilişkiyi ifade edebilir. Bunlara ek olarak bütünleşme “başarılı” olarak ifade edilen bir kültürleşme stratejisidir ve göç yaşantısında kültürleşme stratejisinde başarılı olan bireyin kimlik gelişimi sürecinde de başarılı olması beklenebilir, çünkü kültürleşmenin ve kimlik gelişiminin göç durumunda etkilendiği değişkenler benzerdir (örneğin, göç edilen toplumun özellikleri). Ayrıca, kültürleşme tanımı gereği göç durumunda kimlikte oluşan yeni düzenlemeler olduğundan, başarılı şekilde kültürleşen bireylerin kimlikteki yeni düzenlemelerini de başarılı şekilde gerçekleştirmiş olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Bütünleşme stratejisindekilerde görülen ikinci en yüksek kimlik türü ipotekli kimliktir. İpotekli kimlik keşif gerçekleşmeden bağlanmanın gerçekleştiği kimlik türüdür ve bu statüdeki birey keşif sürecindeki bunalımları yaşamaz. Keşif yapılmadan bağlanmada bulunulması uzun dönemde olumlu bir gelişim olmasa da, bunalım yaşamayan bireyin kendisinden beklenenlerle uyumu yüksektir. Kültürleşme sürecinde bütünleşme stratejisi benimseyerek alıcı kültüre yüksek uyumda olan bireyin, ipotekli

kimlik statüsünde çıkararak ailesinin ya da toplumun beklentileriyle uyumlu bir kimlik statüsünde olmaları birbirleriyle uyumlu sonuçlar olabilir. Sonuçta hem bütünleşme stratejisinde hem de ipotekli kimlikte ailenin ve toplumun beklentilerine yüksek uyum vardır. Kültürleşmedeki bütünleşme, kimlikte keşif boyutu olmaması verisi ile yorumlandığında, kişinin iki kültüre de keşifte bulunmadan, kendisinden beklenenin bu olduğu düşüncesiyle için yöneldiği ifade edilebilir. Belki de bu kişilerin kültürleşmesi de ipoteklidir.

Alıcı kültürün norm, değer ve beklentilerine uygun davranma çabasında olan erime stratejisindeki bireylerin bu yeni duruma uyum süreçlerinde etnik kültürlerinden uzaklaşırken keşiften kaçınması, alıcı toplumun normlarını yeterince bilmeden kabul ettikleri şekilde yorumlanabilir. Dağınık kimliğin işaret ettiği bağlanmada bulunmama durumu ise, geçici göçmenlik halinin bağlanmayı zorlaştıran bir süreç olmasından kaynaklanabilir. Sonuçta, göç yaşantılarını alıcı toplumun değerlerini peşinen kabul ederek kolaylaştırmaya çalışan bireyler, kimlik bunalımlarını da seçenekleri yeterince araştırma zorluğundan yani keşiften kaçarak, mümkün olan en kolay şekilde atlatmaya çalışabilir. Bu keşiften kaçınma durumu, bağlanmayı zorlaştırmaya neden olabilecek geçici göç yaşantısıyla bir araya geldiğinde ortaya dağınık kimliğin çıkması kaçınılmazdır.

Aykırılışma stratejisinin ipotekli kimlikte yüksek çıkmasını yorumlamak, aykırılışma stratejisindeki yalnızca yedi katılımcı olması nedeniyle güçtür. Yine de, aykırılışma stratejisinde hem etnik hem de alıcı kültüre bir yönelim olmadığı düşünülürse, bu stratejideki bireyin geçici göç yaşantısında yeni kültüre uyum sağlamaya yönelik bir çaba göstermediği söylenebilir. Bu tutumdaki bir bireyin, göç yaşantısının getirdiği yeniliklerin sunduğu seçenekleri keşfetmeye yönelik bir çaba göstermemesi tutarlı bir durum olabilir.

3.4. Kültürleşme Stratejisi ve Kimlik Statüsünün Cinsiyete Göre Değişimi ile İlgili Bulgular

Kadın ve erkek göçmenlerin kültürleşme stratejileri arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için ilişkisiz örneklem t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 8’de özetlenmiştir.

Çizelge 8’de görüldüğü üzere, kadın ve erkekler arasında bütünleşme ($t(131)= 0.99$, $p>0.05$), ayrılma ($t(131)=0.32$, $p>0.05$) ve aykırılışma ($t(131)= 0.01$, $p>0.05$) stratejisi açısından anlamlı fark bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin erime alt boyutundan aldıkları puanlar ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(131)= 2.27$, $p<0.05$). Erkekler ($\bar{X}=29.45$), erime stratejisini kadınlara ($\bar{X}=26.00$) göre daha fazla göstermektedir. Hesaplanan eta kare ($\eta^2=0.04$) değeri etki büyüklüğünün düşük olduğunu göstermektedir. Erime puanlarındaki varyansın yaklaşık %7’si cinsiyetten kaynaklanmaktadır.

Çizelge 8.

Kültürleşme Stratejilerinin Cinsiyete Göre t-test Sonuçları

Kültürleşme S	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	T	p
Bütünleşme	Kadın	58	35.10	6.54	131	0.99	0.32
	Erkek	75	36.25	6.73			
Ayrılma	Kadın	58	26.14	5.66	131	0.32	0.75
	Erkek	75	26.47	6.11			
Erime	Kadın	58	26.00	8.41	131	2.27	0.02*
	Erkek	75	29.45	8.90			
Aykırılışma	Kadın	58	21.76	7.14	131	0.01	0.99
	Erkek	75	21.77	7.42			

* $p<0.05$

Diğer stratejiler arasında anlamlı bir fark yokken, erkeklerin erime stratejisini kadınlardan anlamlı derecede daha fazla kullanmasının nedeni, Zafer’in (2016) çalışmasındaki erkeklerin kadınlara göre kültürleşme sürecinde daha az sorun yaşadığı bulgusunu desteklemektedir, çünkü erime stratejisi kültürleşme sürecinde edinilebilecek olumlu ve sağlıklı stratejilerden biridir. Bu çalışmanın bulguları ayrıca İlkaracan ve İlkaracan’ın (1998) öne sürdüğü “kadın ve göç konusundaki çalışmalar, hem mekânsal hem de toplumsal bir değişim içeren göç sürecinde, sosyo-ekonomik sınıf, kültür, etnik ya da ulusal kimlik kadar cinsiyet kimliğinin de önemli bir rol oynadığı” görüşünü de doğrulamaktadır.

Bunlara ek olarak erime stratejisi etnik kimlikten uzaklaşma demektir ve bu stratejinin kadınlarda erkeklerdekinden daha düşük çıkması kadınların etnik

kimliklerine bağılıklarının erkeklerden daha yüksek olduğuna işaret eden çalışmaları (örneğin, Bolling, 1974; Masuda, Hasegawa ve Matsumoto, 1973; Ting-Toomey, 1981) desteklemektedir.

Kadın ve erkek göçmenlerin bağlanma ve keşif puanları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek için ilişkisiz örneklem t testi analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Çizelge 9’da özetlenmiştir.

Çizelge 9.

Bağlanma ve Keşif Puanlarının Cinsiyete Göre t-test Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	T	p
Bağlanma	Kadın	58	63.00	12.74	131	-0.54	0.59
	Erkek	75	61.95	9.63			
Kesif	Kadın	58	58.78	11.10	131	1.76	0.08
	Erkek	75	62.09	10.31			

Çizelge 9’a göre, bağlanma puanları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(131) = -0.54, p > 0.05$). Benzer şekilde keşif puanları da cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir ($t(131) = 1.76, p > 0.05$). Bu bulgu kadın ve erkekler arasında bağlanma ve keşif açısından anlamlı farklılık olmadığını göstermektedir. Bu durum Marcia’nın (1980) iddia ettiği gibi kadınların kariyer-evlilik çatışması yaşamasından ve evlilik öncesi cinsel ilişkiye yönelik tutumlarından dolayı bunalım dönemini erkeklerden daha uzun yaşaması, süpergonun kadınlarda daha yüksek olması ve kadınların özellikle aile ilişkilerinde yakınlık araması gibi nedenlerle daha bunalımlı geçeceği iddiasıyla ters yönde değerlendirilebilir.

Diğer taraftan bu durum, katılımcıların geldikleri ülkelerin ve alıcı kültür olan Türkiye’nin kadın ve erkeklere eşit keşif ve bağlanma olanakları sunması şeklinde yorumlanabilir, ancak cinsiyet eşitsizliğinin yüksek olduğu Müslüman toplumlar için böyle bir yorumda bulunmak güç olabilir.

Bu uruma neden olabilecek bir diğer yapı da kadın katılımcıların profilidir. Yaşantılarını ve sevdiklerini ülkelerinde bırakarak eğitim almak için bir başka ülkeye tek başına göç etmiş kadın katılımcıların güçlü ve cesur kişiler olduğu düşünülebilir. Dolayısıyla bu kişilerin kendileriyle ilgili süreçleri doğru yürütme olasılığı yüksektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç

Bu çalışmada, Türkçe öğrenmek üzere Türkiye'ye gelmiş Asya ve Afrika kökenli katılımcıların kimlik gelişimleri, kültürleşme stratejileri irdelenmiş, buna ek olarak kimlik statüleri ile kültürleşme stratejileri arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Çalışmanın sonucunda katılımcılarda en çok görülen stratejinin erime stratejisi olduğu görülmüştür. İkinci sıradaki strateji bütünleşme, üçüncüsü ayrılma ve sonuncusu aykırılışmadır. Bu sonuçlar Berry'nin (2001) önerdiği iki yapıli model çerçevesinde değerlendirildiğinde, erime stratejisindeki bireylerin kültürel geçmişlerinden kaynakli kişisel tercihleri olabileceği gibi, alıcı kültür olan Türk kültürünün erime potası stratejisi gösteren bir yapıda olmasından da kaynaklanabilir. Bu bulguyu en doğru şekilde yorumlayabilmek için Türk toplumunun alıcı toplum olarak hangi stratejiyi gösterdiğini anlamaya yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulabilir. Bununla birlikte, ilk iki sıradaki stratejiler olan erime ve bütünleşme stratejileri uyumu yüksek stratejilerdir. Katılımcıların toplamda %76.28'lik bir bölümü uyumu yüksek olarak adlandırılan stratejileri göstermiştir. Bu bulgu alıcı toplum olan Türk toplumu için de önemlidir, çünkü bu stratejiler alıcı toplum için de sağlıklı stratejilerdir. Göç eden bireylerin alıcı topluma uyum göstermesi alıcı toplumun üyeleri için olumlu bir durumdur. Sonuçta, eğitim almak üzere Türkiye'ye "misafir" olarak gelmiş geçici göçmenler, Türk toplumunun değerlerini benimseme ve beklentilerini karşılama yönelimli çıkmıştır ve bu durumun göçmenlere yönelik siyasi düzenlemelere etkisi olabilir. Ayrıca, kültürel uyumun nasıl artırılacağı ve Türk kültürünün göçmenlerin algısındaki yeri gibi konularda daha fazla araştırma yapılabilir.

Araştırmanın kimlik statülerine ilişkin bulguları katılımcıların çoğunluğunun başarılı kimlik statüsünde olduğu yönünde çıkmasına karşın, başarılı kimlik statüsü ikinci sıradaki dağınık kimlik statüsü ile yakın oranlardadır. Bu sonucu en doğru şekilde değerlendirebilmek için takip çalışmaları yapılabilir, çünkü kimlik farklılaşan yaşantılar sonucu değişebilen dinamik bir yapıdır. Katılımcıların göç yaşantısından önce ve sonra

hangi kimlik statüsünde oldukları irdelenebilirse, daha bütüncül sonuçlara ulaşılabilir. Örneğin, dağınık kimlikteki katılımcılar, göç yaşantıları öncesinde başarılı kimlikte olmalarına karşın, ancak misafir olarak buldukları ülkenin kültürüne maruz kalmalarıyla birlikte keşif ve bağlanma motivasyonlarını kaybetmiş olabilirler. Bu durum özellikle ülkeye yeni gelmiş uluslararası öğrenciler için geçerli olabilir. Bulgular, katılımcıların Türkiye’de bulunma süreleriyle birlikte değerlendirilebilirse sonuçlara daha derin yorumlar getirilebilir. Bunlarla birlikte, katılımcılarda en yüksek düzeyde çıkan başarılı kimlik, olumlu bir gelişime işaret etmektedir. Göç etmiş bireylerin sağlıklı bir kimlik gelişimi içerisinde olması hem bu kişiler, hem de alıcı toplum olan Türk toplumu açısından olumlu bir sonuçtur.

Çalışmada bağlanma ile aykırılışma negatif, keşif ile bütünleşme arasında pozitif yönlü ilişkili bulunmuştur. Bu bulgular kimlik gelişimi ile kültürleşme arasında bir ilişki olduğuna işaret etmektedir. Göçmenlerde kimlik gelişimi irdelenirken, bireylerin alıcı toplumun üyesi olma isteği ve alıcı toplumun farklı etno-kültürel temellerden gelen bireyleri kabul etme yönelimi birer etken olarak göz önünde bulundurulabilir. Ayrıca, bu çalışma, kültürleşme ile bağlantılı olarak etnik kimliğin kimlik gelişimi ile ilişkisini ortaya koymasından da önem taşımaktadır.

Bu araştırmada, erkek katılımcıların erime stratejisi düzeyi kadınlardan anlamlı derecede yüksek çıkmıştır. Diğer stratejiler anlamlı bir farklılık göstermezken, erkek katılımcıların erime stratejisindeki anlamlı fark, kadın göçmenlerin psikolojik desteğe daha fazla ihtiyaç duyacağı anlamına gelebilir. Bunun yanı sıra, kadınların etnik kimliklerine erkeklerden daha çok bağlı olduğu anlamına gelebilen bu fark, kadınların alıcı kültüre daha çok dahil olmasını sağlayacak ortamların yaratılması gerekliliğini gösterebilir. Göçmenlere yönelik politikalar kapsamında bu durumlar otoriteler tarafından değerlendirilebilir.

Çalışmanın bulguları genel olarak değerlendirildiğinde erime ve dağınık kimliğin yüksek çıkması uluslararası öğrenciler sağlıklı gelişimi ve iyi oluş halleriyle ilgili soru işareti yaratmaktadır. Kağıtçıbaşı’nın (2010) önerdiği gibi, alıcı kültür ve etnik kültür arasındaki benzerlik ve farklılıkları fark ederek göç etmiş ergenlere (ve beliren yetişkinlere) daha iyi rehberlik edilmesini ve alıcı kültürdeki baskıları ve önyargıları azaltma konusunda etkili olabilecektir. Bu nedenle bu gruba yapılan çalışmalara ihtiyaç vardır. Uluslararası öğrencilerin kimlik ve kültürleşmelerini irdeleyen ilk araştırma olan bu çalışma, bu özel gruba yönelik nasıl adımlar atılabileceği konusunda yardımcı olmak amacındadır. Bu ve benzeri çalışmalar ışığında, uluslararası öğrencilerin ruh

sağlıklarını geliştirmek ülkedeki işbirliğine, dayanışmaya, karşılıklı anlayışa katkıda bulunacak, ayrıca ekonomide, bilimde ve teknolojiye ilerlemeye yardımcı olacaktır (Özoğlu, Gür ve Coşkun, 2012).

4.2. Öneriler

1. Kimlik gelişimi dinamik bir süreçtir. Göç yaşantısının kimlik gelişimine etkisini araştırmak için göç yaşantısı öncesindeki, sırasındaki ve sonrasındaki kimlik gelişimini araştırmak için boylamsal çalışmalar yapılabilir.

2. Çalışmada kullanılan araçlardan olan kişisel bilgi formunda katılımcıların ne zamandır Türkiye’de bulduklarına ilişkin madde olmasına karşın, hem katılımcıların bir bölümünün ilgiyi maddeyi boş bırakmış olmasından, hem de süreler birbirine görece yakın olmasından dolayı bu çalışmada alıcı kültürde geçirilen süre analizlerde göz önünde bulundurulmamıştır. Bu süreye bağlı farklılıkları irdeleyen çalışmalar yapılabilir.

3. Bu çalışmadaki katılımcılar “misafir” durumundaki göçmenlerdir. Kalıcı göçmenlerle bu çalışma tekrar edilebilir.

4. Kimlik gelişimi ergenlik sürecini de kapsayan bir dönemdir. Bu çalışmadan yalnızca beliren yetişkinlerle çalışılmıştır. Çalışma ergenleri de kapsayacak şekilde genişletilebilir.

5. Çalışmada Marcia (1980) tarafından önerilen kimlik statüleri modeli kullanılmıştır. Daha çok sayıda kimlik statüsü içeren modellerle (örneğin, Luyckx ve arkadaşlarının (2008) önerdiği statüler) çalışma tekrar edilebilir.

6. Çalışmanın başında yapısal eşitlik modeli tasarlanmış olmasına karşın, atık verilerin çokluğu nedeniyle regresyon analizi yapılmak zorunda kalmıştır. Benzer bir çalışma yapısal eşitlik modeli kullanılarak tekrarlanabilir.

KAYNAKLAR

- Ahuvia, A. C. (2002). Individualism/collectivism and cultures of happiness: A theoretical conjecture on the relationship between consumption, culture and subjective well-being at the national level. *Journal of Happiness Studies*, 3(1), 23-36.
- Aliyev, R., ve Öğülmüş, S. (2016). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 89-123.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American psychologist*, 55(5), 469.
- Arnett, J. J. (2007). Emerging adulthood: What is it, and what is it good for?. *Child development perspectives*, 1(2), 68-73.
- Atak, H., Kapçı, E. G., ve Çok, F. (2013). Evaluation of the Turkish version of the multi-measure agentic personality scale. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 26(3).
- Atak, H., Kapçı, E. G., ve Çok, F. (2013). Yetişkinliğe geçişte bireyleşme türleri ve kimlik statüleri: Üniversite öğrencileri ve" unutulmuş yarı. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 16(2), 71-82.
- Balistreri, E., Busch-Rossnagel, N. A., ve Geisinger, K. F. (1995). Development and preliminary validation of the Ego Identity Process Questionnaire. *Journal of adolescence*, 18(2), 179-192.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied psychology*, 46(1), 5-34.
- Berry, J. W. (1998). Acculturation and health: Theory and research.
- Berry, J. W. (2001). A psychology of immigration. *Journal of social issues*, 57(3), 615-631.
- Berry, J. W. (2005). Acculturation: Living successfully in two cultures. *International journal of intercultural relations*, 29(6), 697-712.

- Berry, J. W. (2006). Contexts of acculturation. D. Sam ve J. W. Berry (Ed.). *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 43-57). Cambridge: Cambridge University Press.
- Berry, J. W., ve Kalin, R. (1995). Multicultural and ethnic attitudes in Canada: An overview of the 1991 national survey. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 27(3), 301.
- Berry, J. W., ve Sam, D. L. (1997). Acculturation and adaptation. *Handbook of cross-cultural psychology*, 3(2), 291-326.
- Berry, J. W., Kim, U., Power, S., Young, M., ve Bujaki, M. (1989). Acculturation attitudes in plural societies. *Applied psychology*, 38(2), 185-206.
- Berzonsky, M. (1992). A process perspective on identity and stress management. In G.R. Adams ve R.M. Montemary (Eds). *Adolescent Identity Formation* (2nd. Ed., pp.193- 215). Newbury Park: Sage Publication.
- Bilgin, Nuri. *Sosyal bilimlerin kavşağında kimlik sorunu*. Ege Yayıncılık, 1994.
- Bolling, J. L. (1974). The changing self-concept of black children. The black identity test. *Journal of the National Medical Association*, 66(1), 28.
- Buijs, G. (ed.) 1996. *Migrant Women: Crossing Boundaries and Changing Identities*. Oxford: Berg.
- Charles-Toussaint, G. C., ve Crowson, H. M. (2010). Prejudice against international students: The role of threat perceptions and authoritarian dispositions in US students. *The Journal of psychology*, 144(5), 413-428.
- Chen, C. C., Chen, X. P., ve Meindl, J. R. (1998). How can cooperation be fostered? The cultural effects of individualism-collectivism. *Academy of management review*, 23(2), 285-304.
- Chen, S. X., Benet-Martínez, V., ve Harris Bond, M. (2008). Bicultural Identity, bilingualism, and psychological adjustment in multicultural societies: immigration-based and globalization-based acculturation. *Journal of personality*, 76(4), 803-838.

- Chia, A. L., ve Costigan, C. L. (2006). A person-centred approach to identifying acculturation groups among Chinese Canadians. *International Journal of Psychology*, 41(5), 397-412.
- Choi, Y., Tan, K. P. H., Yasui, M., ve Hahm, H. C. (2016). Advancing understanding of acculturation for adolescents of Asian immigrants: Person-oriented analysis of acculturation strategy among Korean American youth. *Journal of youth and adolescence*, 45(7), 1380-1395.
- Côté, J. E. (2002). The role of identity capital in the transition to adulthood: The individualization thesis examined. *Journal of youth studies*, 5(2), 117-134.
- Demir, İ. (2009). Gençlerin kimlik statülerinin kültürel karşılaştırması: İstanbul-Nusaybin Örneği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 16(3), 129-136.
- Demir, İ., ve Derelioğlu, Y. (2010). Gençlerde otoriteriyenizmin yordayıcıları olarak kimlik statüleri ve kimlik stillerinin incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1).
- Demirtaş, H. A. (2003). Sosyal kimlik kuramı, temel kavram ve varsayımlar. *İletişim Araştırmaları*, 1(1), 123-144.
- Doğan, A. ve Cebioğlu, S. (2011). Beliren yetişkinlik: Ergenlikten yetişkinliğe uzanan bir dönem. *Türk Psikoloji Yazıları*, 14(28), 11-21.
- Erikson, E. H. (1959). Identity and the life cycle: Selected papers.
- Erikson, E. H. (1968). Youth and crisis. *WW NortonveCompany, New York-London*, 17.
- Eyou, M. L., Adair, V., ve Dixon, R. (2000). Cultural identity and psychological adjustment of adolescent Chinese immigrants in New Zealand. *Journal of Adolescence*, 23(5), 531-543.
- Gibson, M. A. (2001). Immigrant adaptation and patterns of acculturation. *Human development*, 44(1), 19-23.
- Gümüş, A. (1997). Göç, Din ve Asimilasyon. II. *Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç, Ankara: DİE*, 243-257.
- Hall, G. S. (1904). Adolescence (vol. 2) New York. NY: *Appleton (Rudmin, FW (2003). Critical history of the acculturation psychology of assimilation, separation, integration, and marginalization. Review of General Psychology*, 7 (1), 3-37.).

- Hofstede, G. (1984). The cultural relativity of the quality of life concept. *Academy of Management review*, 9(3), 389-398.
- Hsu, F. L. (1971). Psychosocial homeostasis and jen: Conceptual tools for advancing psychological anthropology. *American anthropologist*, 73(1), 23-44.
- Huitt, W. (2003). The information processing approach to cognition.
- Hwang, K. K. (2006). Constructive Realism and Confucian Relationalism. In *Indigenous and cultural psychology* (pp. 73-107). Springer, Boston, MA.
- İlkkaracan P, İlkkaracan İ (1998) 75 Yılda köylerden şehirlere. In 1990'lar Türkiye'sinde Kadın ve Göç (Eds P İlkkaracan, İlkkaracan):305-322. İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları.
- İnce, B. Ü., Fassaert, T., de Wit, M. A., Cuijpers, P., Smit, J., Ruwaard, J., ve Riper, H. (2014). The relationship between acculturation strategies and depressive and anxiety disorders in Turkish migrants in the Netherlands. *BMC psychiatry*, 14(1), 252.
- İnce, B. Ü., Fassaert, T., de Wit, M. A., Cuijpers, P., Smit, J., Ruwaard, J., ve Riper, H. (2014). The relationship between acculturation strategies and depressive and anxiety disorders in Turkish migrants in the Netherlands. *BMC psychiatry*, 14(1), 252.
- Jung, C. G. (1936). The concept of the collective unconscious. *Collected works*, 9(1), 42.
- Kagitcibasi, C. (1996). The autonomous-relational self. *European Psychologist*, 1(3), 180-186.
- Kagitcibasi, C. (1997). Individualism and collectivism. *Handbook of cross-cultural psychology*, 3, 1-49.
- Kagitcibasi, C., ve Poortinga, Y. H. (2000). Cross-cultural psychology: Issues and overarching themes. *Journal of Cross-Cultural Psychology*.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). Kültürleşme ve aile ilişkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 120-127.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi* (24.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kızıldaş, Ş. (2014). *Kültürleşmenin tüketici etnosentrizmi üzerine. Etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma* (Doktora tezi). <http://earsiv.atauni.edu.tr>
- Knight, J. (2015). Five myths about internationalization. *International higher education*, (62).
- Knuckle, E. P., ve Asbury, C. A. (1986). Benton Revised Visual Retention Test performance of Black adolescents according to age, sex, and ethnic identity. *Perceptual and Motor Skills*, 63(1), 319-327.
- Koydemir, S., ve Schütz, A. (2015). Almanya'daki Türk göçmenlerde yaşam doyumu: Kültürel kimlik ve benlik kurgularının rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42).
- Lannegrand-Willems, L., Chevrier, B., Perchee, C., ve Carrizales, A. (2018). How is civic engagement related to personal identity and social identity in late adolescents and emerging adults? A person-oriented approach. *Journal of youth and adolescence*, 47(4), 731-748.
- Luyckx, K., Goossens, L., ve Soenens, B. (2006). A developmental contextual perspective on identity construction in emerging adulthood: Change dynamics in commitment formation and commitment evaluation. *Developmental psychology*, 42(2), 366.
- Luyckx, K., Goossens, L., Soenens, B., Beyers, W., ve Vansteenkiste, M. (2005). Identity statuses based on 4 rather than 2 identity dimensions: Extending and refining Marcia's paradigm. *Journal of youth and adolescence*, 34(6), 605-618.
- Luyckx, K., Schwartz, S.J., Berzonsky, M.D., Soenens, B., Vansteenkiste, M., Smits, I., ve Goossens, L. (2008). Capturing ruminative exploration: Extending the fourdimensional model of identity formation in late adolescence. *Journal of Research in Personality*, 42, 58-82.
- Marcia, J. E. (1980). Ego identity development. *Handbook of adolescent psychology*, 159-187.
- Masuda, M., Hasegawa, R. S., ve Matsumoto, G. (1973). The ethnic identity questionnaire: A comparison of three Japanese age groups in Tachikawa, Japan, Honolulu, and Seattle. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 4(2), 229-245.

- Meeus, W. (1996). Studies on identity development in adolescence: An overview of research and some new data. *Journal of Youth and Adolescence*, 25, 569–598.
- Meeus, W., van de Schoot, R., Keijsers, L., ve Branje, S. (2012). Identity statuses as developmental trajectories: A five-wave longitudinal study in early-to-middle and middle-to-late adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(8), 1008-1021.
- Montreuil, A., ve Bourhis, R. Y. (2001). Majority acculturation orientations toward “valued” and “devalued” immigrants. *Journal of cross-cultural psychology*, 32(6), 698-719.
- Mori, S. C. (2000). Addressing the mental health concerns of international students. *Journal of counseling ve development*, 78(2), 137-144.
- Morsunbul, U., Crocetti, E., Cok, F., ve Meeus, W. (2016). Identity statuses and psychosocial functioning in Turkish youth: A person-centered approach. *Journal of Adolescence*, 47, 145-155.
- Morsünbül, Ü. (2013). Benlik Kurgularının Ergenlerin Yaşam Doyumu ve Depresyon Düzeylerine Olan Etkisi. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 16(1).
- Morsünbül, Ü. ve Çok, F. (2013). Kimlik gelişiminde yeni bir boyut: Seçeneklerin saplantılı araştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5, 232-244.
- Morsünbül, Ü., ve Çok, F. (2011). Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(3).
- Morsünbül, Ü., ve Çok, F. (2016). Kimlik gelişiminde yeni bir boyut: Seçeneklerin saplantılı araştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(40).
- Morsünbül, Ü., ve Uçar, E. Kimlik Stilleri, Süreçleri ve Statülerinin Kimlik İşlevleri ile İlişkileri The Relations of Identity Styles, Processes and Statuses with Functions of Identity.
- Morsünbül, Ü., ve Atak, H. (2013). Ego Kimlik Süreci Ölçeği Türkçe Versiyonunun Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(4), 2043-2058.

- Needham, B. L., Kim, C., Mukherjee, B., Bagchi, P., Stanczyk, F. Z., ve Kanaya, A. M. (2015). Endogenous sex steroid hormones and glucose in a South-Asian population without diabetes: the Metabolic Syndrome and Atherosclerosis in South-Asians Living in America pilot study. *Diabetic Medicine*, 32(9), 1193-1200.
- Norton, B. (2013). *Identity and language learning: Extending the conversation*. Multilingual matters.
- OECD 2018 Raporu. International Migration Outlook 2018 . https://read.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/international-migration-outlook-2018_migr_outlook-2018-en#page1
- Oudenhoven, J. P. (2006). Immigrants. D. Sam ve J. W. Berry (Ed.). *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 163-180). Cambridge: Cambridge University Press
- Phinney, J. S. (1989). Stages of ethnic identity development in minority group adolescents. *The Journal of Early Adolescence*, 9(1-2), 34-49.
- Phinney, J. S. (1990). Ethnic identity in adolescents and adults: review of research. *Psychological bulletin*, 108(3), 499.
- Phinney, J. S. (1992). The multigroup ethnic identity measure: A new scale for use with diverse groups. *Journal of adolescent research*, 7(2), 156-176.
- Phinney, J. S. (2003). Ethic identity and acculturation.
- Phinney, J. S., Horenczyk, G., Liebkind, K., ve Vedder, P. (2001). Ethnic identity, immigration, and well-being: An interactional perspective. *Journal of social issues*, 57(3), 493-510.
- Powell, J. W. (1880). *Introduction to the study of Indian languages: with words, phrases and sentences to be collected*. US Government Printing Office.
- Ryder, A. G., Alden, L. E., ve Paulhus, D. L. (2000). Is acculturation unidimensional or bidimensional? A head-to-head comparison in the prediction of personality, self-identity, and adjustment. *Journal of personality and social psychology*, 79(1), 49.

- Sandhu, D. S., ve Asrabadi, B. R. (1994). Development of an acculturative stress scale for international students: Preliminary findings. *Psychological reports*, 75(1), 435-448.
- Schumann, J. H. (1986). Research on the acculturation model for second language acquisition. *Journal of multilingual ve multicultural development*, 7(5), 379-392.
- Schwartz, S. J., Kim, S. Y., Whitbourne, S. K., Zamboanga, B. L., Weisskirch, R. S., Forthun, L. F., ... ve Luyckx, K. (2013). Converging identities: Dimensions of acculturation and personal identity status among immigrant college students. *Cultural diversity and ethnic minority psychology*, 19(2), 155.
- Schwartz, S. J., Montgomery, M. J., ve Briones, E. (2006). The role of identity in acculturation among immigrant people: Theoretical propositions, empirical questions, and applied recommendations. *Human development*, 49(1), 1-30.
- Schwartz, S. J., Zamboanga, B. L., ve Jarvis, L. H. (2007). Ethnic identity and acculturation in Hispanic early adolescents: Mediated relationships to academic grades, prosocial behaviors, and externalizing symptoms. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 13(4), 364.
- Scollon, R., Scollon, S. W., ve Kirkpatrick, A. (2000). *Contrastive discourse in Chinese and English: A critical appraisal*. Foreign Language Teaching and Research Press.
- Steinberg, L. (2013). Kimlik. *Ergenlik [Adolescence]*. F. Çok, ed, R. Parmaksız, çev.). *Ankara: İmge*.
- Şeker, B. T. (2005). Kente göç etmiş bir örnekleme bireycilik-toplulukçuluk eğilimleri ve değerler açısından kültüre uyum (kültürlenme) süreçleri. (Doktora tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Tajfel, H. (1979). Individuals and groups in social psychology. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 18(2), 183-190.
- Thomas, K., ve Althen, G. (1989). Counseling foreign students.
- Ting-Toomey, S. (1981). Ethnic identity and close friendship in Chinese-American college students. *International Journal of Intercultural Relations*, 5(4), 383-406.

- Ting-Toomey, S., ve Kurogi, A. (1998). Facework competence in intercultural conflict: An updated face-negotiation theory. *International journal of intercultural relations*, 22(2), 187-225.
- Triandis, H. C. (2006). Cultural intelligence in organizations. *Group ve Organization Management*, 31(1), 20-26.
- Triandis, H. C., ve Trafimow, D. (2001). Cross-national prevalence of collectivism. *Individual self, relational self, collective self*, 259-276.
- Triandis, H. C., Leung, K., Villareal, M. J., ve Clack, F. I. (1985). Allocentric versus idiocentric tendencies: Convergent and discriminant validation. *Journal of Research in personality*, 19(4), 395-415.
- Van Oudenhoven, J. P. (2006). Immigrants. *The Cambridge handbook of acculturation psychology*, 163-180.
- Wetherell, M. (Ed.). (1996). *Identities, groups and social issues*(Vol. 3). Sage.
- Wu, H. P., Garza, E., ve Guzman, N. (2015). International student's challenge and adjustment to college. *Education Research International*, 2015.
- Yanık, C. (2013). Etnisite, kimlik ve milliyetçilik kavramlarının sosyolojik analizi. *Kaygı. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, (20), 225-237.
- Yip, T., ve Fuligni, A. J. (2002). Daily variation in ethnic identity, ethnic behaviors, and psychological well-being among American adolescents of Chinese descent. *Child development*, 73(5), 1557-1572.
- ZAFER, A. B. (2016). GÖÇ ÇALIŞMALARI İÇİN BİR ANAHTAR OLARAK "KÜLTÜRLEŞME" KAVRAMI. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(30), 75-92.
- Zagefka, H., ve Brown, R. (2002). The relationship between acculturation strategies, relative fit and intergroup relations: immigrant-majority relations in Germany. *European Journal of Social Psychology*, 32(2), 171-188.

EKLER

Ek A. Kültürlenme Ölçeği Örnek Maddeleri

SİZENE KADAR UYGUN?	Kesinlikle Bana Uygun	Bana Uygun	Biraz Bana Uygun	Çok Az Bana Uygun	Bana Uygun Değil
11. Çocuklarımın bizim tarzımızdan çok buranın tarzına uygun yetişmelerini isterim.					
26. Evde buranın yemeklerinden çok kendi yemeklerimizi yemeyi tercih ederim.					
32. Evde Türkçeden çok geldiğimiz yerin dilini kullanmayı tercih ederim.					
39. Hem buranın hem de geldiğimiz yerin adetlerine (ritüeller) uymayı tercih ederim.					

Ek B. Ego Kimlik Süreci Ölçeği Örnek Maddeleri

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Pek Kayılmıyorum	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1.Yapmak istediğim mesleğe kesin olarak karar verdim.	①	②	③	④	⑤	6
9.Duygusal ilişkilerdeki davranışları kapsayan bazı tartışmalara katıldım.	①	②	③	④	⑤	6
16.Dinle ilgili inançlarım yakın gelecekte değişebilir.	①	②	③	④	⑤	6
27. Arkadaşlarımda olmasını istediğim özellikleri değerlendirmemi sağlayan pek çok deneyimim oldu.	①	②	③	④	⑤	6

Ek C. Gönüllü Katılım Formu

GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Bu çalışma Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Psikolojisi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ebru Boynueğri ve tez danışmanı Doç. Dr. Tülin Şener Kılınç tarafından yürütülen bir çalışmadır. **Bu anketin amacı Türkiye'deki uluslararası öğrencilerin kültürleşme stratejilerini ve kimlik statülerini ölçmektir. Anketin sonuçları bu kapsamda yürütülen yüksek lisans tezinde kullanılacaktır.**

Lütfen soruları dikkatlice okuyunuz ve hiçbir soruyu yanıtsız bırakmayınız.

Katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır ve katılımınız büyük önem taşımaktadır. Bu konuda göstereceğiniz hassasiyet için şimdiden teşekkür ederiz.

Araştırmacının:

Ad, soyadı: Ebru Boynueğri

E-posta adresi: ebru.boynuegri@tedu.edu.tr

İmzası:

Bu çalışmaya tamamen gönüllü olarak katılıyorum ve istediğim zaman yarıda kesip çıkabileceğimi biliyorum. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum. (Formu doldurup imzaladıktan sonra uygulayıcıya geri veriniz).

Tarih:

İmza:

Uyruğunuz	
Türkiye'ye ne zaman geldiniz?	
Yaşınız	
Cinsiyetiniz	
Medeni durumunuz	
Geçinebilmek için ailenizden maddi destek alıyor musunuz?	
Çalışıyor musunuz?	

ÖZGEÇMİŞ ve ESERLER LİSTESİ

1. **Adı Soyadı:** Ebru Boynueğri
2. **Doğum Tarihi:** 11.11.1981
3. **Ünvanı:** Araştırma Görevlisi
4. **Öğrenim Durumu:** Yüksek Lisans
5. **Çalıştığı Kurum:** TED Üniversitesi (02.02.2015)
6. **İletişim Bilgileri:**
 Tel: 0 532 394 1198
 e-posta: ebru.boynuegri@tedu.edu.tr
boynuegri.ebru@gmail.com

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans	İktisadi ve İdari Bilimler/İşletme	Çankaya Üniversitesi	2003
Lisans	Eğitim Bilimleri/İngilizce Öğretmenliği	Başkent Üniversitesi	2014
Y. Lisans	Eğitim Bilimleri/İngilizce Öğretmenliği	Hacettepe Üniversitesi	2018
Y. Lisans	Eğitim Bilimleri/Eğitim Psikolojisi	Ankara Üniversitesi	2018

7. Akademik Ünvanlar:

Dr. Öğr./Yrd. Doç. Tarihi: -
 Doçentlik Tarihi: -
 Profesörlük Tarihi: -

8. Yönetilen Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri:

- 8.1. Yüksek Lisans Tezleri: -
- 8.2. Doktora Tezleri: -

9. Yayınlar:

- 9.1. Uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makaleler (SCI, SSCI, Arts and Humanities):
- 9.2. Uluslararası diğer hakemli dergilerde yayınlanan makaleler:
 Sert, N., & **Boynueğri, E.** (2017). Digital Technology Use by the Students and English Teachers and Self-Directed Language Learning. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, 9(1), 24-34.
- 9.3. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler:
Boynueğri, E., & Sert, N. (2015). Refusal strategies of Turkish young adults. VI. World conference on learning, teaching, and educational leadership. Refereed Conference. Paris, France.
- Sert, N., & **Boynueğri, E.**, (2015). Digital technology use in ELT classrooms and self-directed learning. VI. World conference on learning, teaching, and educational leadership. Refereed Conference. Paris, France. (Full paper published)
- 9.4. Ulusal hakemli dergilerde yayınlanan makaleler:
- 9.5. Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitabında basılan bildiriler:
- 9.6. Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar veya kitaplarda bölümler:
- 9.7. Diğer yayınlar:
 (Çeviri sürecinde) Steinberg, S. (2011). *You and your adolescent..* (E. **Boynueğri**, Çev. F. Çok, Ed.). İmge: Ankara.

(2018). Steinberg, S. (2014). *Age of Opportunity*. (E. Boynueğri, Çev. F. Çok, Ed.). Imge: Ankara.

10. Projeler:

(Araştırmacı) *Supporting learners' language development beyond the language school: automated writing evaluation in content courses*. TED University, Ankara, Turkey

11. İdari Görevler/Kurumsal ve Mesleki Hizmetler:

2018 – devam ediyor: TED Üniversitesi Ders Çizelgeleri Komisyonu Üyesi

2018 – devam ediyor: TED Üniversitesi Web Sayfası ve Sosyal Medya Komisyonu Üyesi

2015 – devam ediyor: Yabancı Diller Eğitimi Bölümünün Web sayfası ve sosyal medya sorumlusu

2015 – devam ediyor: TED Üniversitesi Araştırma Görevlilerinin Temsilcisi

2015 – devam ediyor: TED Üniversitesi Eğitim Fakültesi Araştırma Görevlilerinin Temsilcisi

2017 : TED Tam Destek Bursu Komisyonu Uzman Üyesi

2016 – 2017: Sosyal yardım projesi kapsamında yürütölen öğrenci dayanışması projesinin danışmanı

2016: TED Üniversitesi SPAC Toplum Grubu Üyesi

12. Bilimsel ve Mesleki Kuruluşlara Üyelikler:

13. Ödüller: Başkent Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Programından İkincilikle Mezuniyet

14. Son iki yılda verdiğiniz lisans ve lisansüstü düzeydeki dersler: -

15. Mesleki Gelişim Hizmetleri:

16. Diğer İş Deneyimi (Eğitim, Sanayi vb.):

2014 – 2015: Özel İngilizce Dersleri

2014 – 2015: Prestige English Dil Kursunda İngilizce Öğretmeni

2013 – 2014: Active English Dil Kursunda İngilizce Öğretmeni

17. Danışmanlıklar, Patentler vb.: